

Aan:
de voorzitter en leden van
provinciale staten van Drenthe

Assen, 13 april 2006
Ons kenmerk 15/5.15/2006003794
Behandeld door mevrouw A. Oldenhuis (0592) 36 58 84
Onderwerp: Jaarverslag 2005; Bestuursovereenkomst landelijke ontwikkeling
windenergie (BLOW)

Geachte voorzitter/leden,

Op 10 juli 2001 heeft het Interprovinciaal Overleg de BLOW getekend. Het doel van de BLOW is om in Nederland in 2010 1.500 MW aan opgesteld windenergievermogen te realiseren. De taakstelling voor de provincie Drenthe bedraagt 15 MW. Met de realisatie van het windmolenpark in Coevorden kan naar verwachting aan deze taakstelling worden voldaan.

In het jaarverslag 2005 wordt ingegaan op de voortgang van de werkzaamheden voortvloeiende uit de BLOW. De teksten van de jaarverslagen van alle provincies en het Rijk zijn gebundeld en worden u ter kennisneming aangeboden.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

, secretaris

, voorzitter

Bijlage(n):
gm/coll.

Interprovinciaal Overleg

VROM

Ministerie van Economische Zaken

Ministerie
Defensie

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

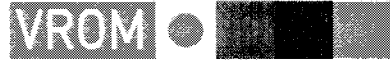

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Jaarverslag BLOW 2005

Gebundelde jaarverslagen van het rijk, de provincies en de VNG

Aangeboden door de
Landelijke Stuurgroep Ontwikkeling Windenergie (LSOW)

Ministerie van Economische Zaken

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Jaarverslag BLOW 2005

Gebundelde jaarverslagen van het rijk, de provincies en de VNG

Aangeboden door de
Landelijke Stuurgroep Ontwikkeling Windenergie (LSOW)

Van de Stuurgroep

Voor u ligt het vijfde jaarverslag BLOW (Bestuursovereenkomst Landelijke Ontwikkeling Windenergie). De deelnemende overheden - vijf ministeries, de twaalf provincies en de VNG - geven hierin zelf een beeld van hun werkzaamheden in 2005 en van de resultaten daarvan. De Samenvatting is door SenterNovem opgesteld in overleg met de ambtelijke windcoördinatoren van de BLOW-partijen.

Kijkend naar het geplaatste windenergievermogen stellen wij vast dat 2005 wederom een goed jaar was. Het vermogen groeide gestaag met 197 MW tot een totaal van 1277 MW. Daarmee lag de groei in 2005 voor het vierde achtereenvolgende jaar ruim boven het niveau van ca. 105 MW, dat gedurende de BLOW-periode (2001-2010) als jaargemiddelde minimaal nodig is om de taakstelling te halen. De taakstelling van 1.500 MW in het jaar 2010 komt langzamerhand in zicht.

De uitvoering van de BLOW is in 2005 halverwege. De tussenevaluatie die heeft plaatsgevonden leidde dan ook tot de conclusie dat de taakstelling naar verwachting behaald zal worden. BLOW ligt op koers. De bijdrage verschilt echter per provincie. De provincies Flevoland en Noord-Holland hebben hun taakstelling al gehaald, vier provincies zullen die naar verwachting ook halen, twijfel bestaat over zes provincies. In de BLOW is een ijkpunt eind 2005 afgesproken over voldoende 'finale planologische besluitvorming'. Op basis hiervan zullen de provincies bestuurlijke conclusies trekken. De Stuurgroep wacht deze af en zal medio 2006 aan de hand hiervan de balans opmaken.

De optimistische toon in het bovenstaande gaat samen met een zekere bezorgdheid over de verdere ontwikkeling van de windenergie op land. De gestage groei van windenergie gaat gepaard met een maatschappelijke weerstand, die eveneens lijkt toe te nemen. In de praktijk betekent dit dat een gemeentelijk beleidsplan nog geen gerealiseerd project oplevert. Concrete projectvoorstellen op basis van een eerder vastgesteld beleidsplan krijgen (toch) niet altijd de medewerking van de gemeenteraad. Lokale weerstand tegen windenergie speelt hierbij een rol, maar ook nader onderzoek waaruit blijkt dat een locatie toch niet haalbaar is op die locatie.

De Stuurgroep trekt hieruit twee conclusies. Ten eerste moet het devies 'alle hens aan dek' blijven; de taakstelling is in zicht, maar een voortgezet actief beleid moet waarborgen dat 'wat in de pijplijn zit' er ook uit komt. Ten tweede is een actieve communicatie over (o.a. *nut en noodzaak* van) windenergie essentieel. Daarom is in het bestuurlijk overleg, dat plaatsvond over de tussenevaluatie, afgesproken dat het rijk actief aan deze communicatie zal bijdragen. Dit dient in 2006 geëffectueerd te worden.

De realisatie van de taakstelling is ook gebaat bij een helder perspectief op langere termijn. Het Energierapport 2005 vormt hiervoor een basis door de urgentie goed in beeld te brengen en door de doelstelling van 10% duurzame energie in 2020 te handhaven. Een specifieke doelstelling voor windenergie voor de post BLOW-periode is echter niet gegeven, maar zou wel stimulerend kunnen werken. Met het oog hierop is in het bestuurlijk overleg afgesproken eind 2007 overleg te starten over een eventueel vervolg op de BLOW na 2010.

Een randvoorwaarde voor de realisatie van de BLOW-taak is een goed investeringsklimaat. Dit baart momenteel zorgen bij de betrokken partijen (in het veld). Het kabinet zag zich door het grote aantal initiatieven voor windturbineparken op de Noordzee genooddaakt tot het tijdelijk stoppen van de MEP-regeling (voor wind op zee en grote biomassa-projecten) en tot het

aanbrengen van een plafond in de regeling. Onduidelijk is in hoeverre deze plafonnering ook zal gelden voor windprojecten op land. Dit brengt veel onzekerheid met zich mee bij marktpartijen, gemeenten en provincies. Deels door het ontbreken van continuïteit in het investeringsklimaat, deels door onduidelijkheid of voor de projecten op land die in nu de pijplijn zitten er straks (voldoende) MEP-subsidie beschikbaar zal zijn. In het eerder genoemde bestuurlijk overleg is afgesproken dat hierover tijdig (eerste kwartaal 2006) overleg met de BLOW-partners gevoerd zal worden.

Een van de knelpunten die in het verslag geconstateerd worden is dat de ruimte voor windenergie, m.n. in de provincie Noord-Brabant, beperkt wordt door eisen die bakens en radar-systemen voor de luchtvaart stellen. In de discussie hierover dringt het beeld zich op van windenergie als sluitpost: verschillende belangen, in dit geval dat van een veilige (militaire) luchtvaart, stellen hun eisen en alleen de overblijvende plekken zijn beschikbaar voor windenergie. Van dat beeld en die praktijk zouden we af moeten. Windenergie is evengoed een rijksbelang als woningbouw, bedrijvigheid, natuur en veilige luchtvaart. Zo is met het voorstel voor de wijziging Wet Geluidhinder een evenwichtige afweging bereikt tussen het belang van windenergie en dat van (de voorkoming van) geluidhinder door bedrijventerreinen. De Stuurgroep ziet daarom met instemming dat nu, met betrokkenheid van de ministeries van Defensie en V&W, een onderzoek gestart wordt naar de mogelijkheid windparken en een veilige luchtvaart te combineren via technische maatregelen.

Voortgang is er bij het Wetsontwerp dat windturbines uitzondert van de geluidszonering op bedrijventerreinen. Dit ligt ter goedkeuring bij de Eerste Kamer en treedt hopelijk binnenkort in werking. Minder voortgang is er echter te constateren bij een overheidsstandpunt over de geluids- en veiligheidsproblematiek van windturbines in bredere zin en bij de geluidsproductie door hoge windturbines. De Stuurgroep dringt aan op een snelle uitspraken van de overheid hierover.

De Stuurgroep ziet met voldoening dat het 'Projectbureau B4', gericht op versnelling van procedures bij energieprojecten, nu in de startblokken staat. De Stuurgroep hoopt met name dat hiermee de coördinatie van rijkstaken bij concrete projecten verbetert. Met interesse volgt de Stuurgroep de voorbereidingen die in gang zijn om – als proefproject – de Rijksprojecten-procedure toe te passen op het Noordoostpolder project. Dit dient, in goed overleg met betrokken overheden en partijen, te leiden tot een betere coördinatie van procedures en daarmee tot een snelle(re) realisatie van het project.

Daarmee zou een substantiële bijdrage aan de windenergie in Nederland bereikt worden, die in de Nota Ruimte aangeduid wordt als een zaak van dwingend maatschappelijk belang. Dat belang blijft bestaan, ook als een provincie haar taakstelling bereikt heeft of als de landelijke doelstelling gehaald is. De Stuurgroep wijst in dit verband op het minimumkarakter van de BLOW-taakstelling ('tenminste 1.500 MW in 2010') en op het belang van een doorgroei na 2010.

Landelijke Stuurgroep Ontwikkeling Windenergie (LSOW)
Den Haag, januari 2006

Inhoudsopgave

Van de Stuurgroep.....	3
Inhoudsopgave	5
1. Samenvatting.....	7
2. Verslag van het rijk	13
2.1 Ministerie van VROM.....	13
2.2 Ministerie van Economische Zaken	16
2.3 Ministerie van LNV	20
2.4 Ministerie van Defensie	20
2.5 Ministerie van V&W	21
3. Provincie Groningen	23
4. Provincie Fryslân.....	27
5. Provincie Drenthe.....	31
6. Provincie Overijssel	35
7. Provincie Gelderland.....	39
8. Provincie Flevoland.....	43
9. Provincie Utrecht.....	47
10. Provincie Noord-Holland	51
11. Provincie Zuid-Holland.....	55
12. Provincie Zeeland.....	59
13. Provincie Noord-Brabant	63
14. Provincie Limburg.....	69
15. Verslag Vereniging van Nederlandse Gemeenten.....	73

1. Samenvatting

Algemene ontwikkelingen

Voor de samenwerking op basis van de BLOW was 2005 een belangrijk jaar. Het bestuurlijk overleg (8 september) heeft een tussenbalans opgemaakt en deze heeft het gezamenlijke vertrouwen versterkt dat het doel van 1.500MW in 2010 bereikt zal worden. Ondanks het feit dat de realisatie van windenergie in Nederland zo nu en dan weerstand en nieuwe problemen tegenkomt zijn de BLOW-partijen nog steeds bereid om zich aan de gemaakte afspraken te houden. In het bestuurlijk overleg is afgesproken medio 2006 de balans op te maken of het tussendoel van voldoende 'finale planologische besluitvorming' (het ijkmoment van eind 2005) bereikt is.

Het windvermogen in Nederland neemt gestaag toe; in 2005 met 197 MW tot een totaal van 1277 MW. Daarnaast zijn reeds vergunningen verleend voor projecten met een totaal vermogen van 370 MW. In procedure zijn projecten met een omvang van minimaal 920 MW.

Veel aandacht ging in het verslagjaar uit naar het investeringsklimaat voor windenergie. Het kabinet zag zich door een groot aantal initiatieven voor windturbineparken op de Noordzee genoodzaakt tot het zetten van schotten in de MEP-subsidie en tot het treffen van plafonneringsmaatregelen in de meerjarenraming van de rijksbegroting. Samen met het aan de Tweede Kamer aangeboden Derde Energierapport leidde dit tot een meer principiële discussie in de Kamer over de nut en noodzaak van windenergie. De doelstelling voor de opwekking van windenergie op land (uitgangspunt voor de BLOW) is hierbij echter gehandhaafd.

In een aantal provincies zijn ontwikkelingen gaande naar een verdere ruimtelijke concentratie van windenergie. De provincies Groningen en Zeeland hebben dit beleidsmatig vastgelegd, de provincie Noord-Brabant overweegt dit als toekomstig beleid. De provincies Friesland (sinds 2000) en Flevoland (in nieuw beleid) koppelen concentratie aan een herstructurering van de bestaande windturbines (meer windenergie met minder turbines), met het oog op een verbetering van de landschappelijke kwaliteit.

Communicatie

Een gemeentelijk beleidsplan betekent nog geen gerealiseerd project. Concrete projectvoorstellen op basis van een beleidsplan krijgen (toch) niet altijd de medewerking van de gemeenteraad. Lokale weerstand tegen windenergie speelt hierbij een rol. In dit verslag signaleren een aantal provincies dat deze lokale weerstand toeneemt, hoewel een enkele (provincie Flevoland) observeert dat de kritische houding mogelijk enigszins aan het keren is. Een goede en actieve communicatie over *nut en noodzaak* van windenergie is daarom van groot belang. In het bestuurlijk overleg is daarom afgesproken dat het rijk (met inzet van intermediairen als SenterNovem en InfoMil) actief aan deze communicatie zal bijdragen. Het Ministerie van EZ heeft in 2005 de Task Force Windenergie gevraagd aanbevelingen te doen over communicatie. Deze zijn besproken met de provinciale windcoördinatoren en NWEA.

Geluid (gezoneerde bedrijventerreinen)

In het voorstel tot wijziging Wet Geluidhinder, dat eind 2004 aan de Tweede Kamer is aangeboden, is voor windturbines een vrijstelling van toetsing aan de geluidzone rond bedrijventerreinen opgenomen. In het verslagjaar heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel goedgekeurd, maar kon de behandeling in de Eerste Kamer nog niet worden afgerond.

Obstakels luchtvaart / Radar

Bakens (radio en radar) ten behoeve van de luchtvaartbegeleiding stellen eisen t.a.v. de plaatsing van windturbines. Met LVNL is afgesproken om bij wijze van proef na te gaan of alle windturbinelocaties die de provincie Zuid-Holland heeft geselecteerd op basis van plausibele ontwerpaannames kunnen worden getoetst aan de obstakelbeperkingen vanuit de luchtvaart. Verder heeft SenterNovem in overleg met de ministeries van Defensie en V&W een onderzoek geformuleerd gericht op (technische) oplossingen voor plaatsing van windparken in het zichtveld van militaire radarinstallaties. Dit onderzoek zal naar verwachting begin 2006 worden uitgevoerd. Tot slot kan worden vermeld dat het Ministerie van Defensie enkele onthefingen heeft verleend van de zgn. 'koekenpannorm' bij enkele van zijn vliegvelden.

WOZ/OZB

Eind 2005 heeft CMS Derks Star Busmann in opdracht van SenterNovem de jurisprudentie geanalyseerd over de verlaging van de WOZ-grondslag bij woningen ten gevolge van de aanwezigheid of mogelijke komst van windturbines in de omgeving. Sommige tegenstanders gebruiken de paar bekende gevallen om gemeenteraadsleden en omwonenden forse waardedalingen voor te spiegelen. Het uitgevoerde onderzoek wijst uit dat de juridische uitspraken een specifiek en procedureel karakter hebben en geen algemene conclusies over de WOZ-grondslag inhouden. Gemeenten wordt geadviseerd een zorgvuldige procedure bij de vaststelling van de WOZ-grondslag te volgen. Het Ministerie van VROM, SenterNovem en de VNG zullen zich inspannen om met deze informatie de door tegenstanders gegenereerde onrust bij gemeenten over dit punt weg te nemen.

Planschade

Medio 2005 is de wijziging van de Wet ruimtelijke ordening in werking getreden die een rechtsbasis verleent aan gemeenten om planschadevergoedingsovereenkomsten met projectontwikkelaars te sluiten.

CMS Derks Star Busmann heeft in opdracht van SenterNovem eveneens de risico's voor gemeenten van planschadeclaims door windturbines in beeld gebracht. Duidelijk is hieruit dat de grondslag voor planschade een andere is dan die voor de WOZ. CMS Derks Star Busmann constateert dat er nog geen geval bekend is van planschade toekenning vanwege een windpark.

MEP

De MEP (een open einde regeling) is dusdanig succesvol dat EZ in de loop van 2005 zich genoodzaakt zag om enkele noodmaatregelen te nemen. De voornaamste daarvan zijn: het op '0' stellen van de subsidiebedragen voor grootschalige biomassa en windenergie op zee. Op Prinsjesdag is een voorstel tot wijziging van de MEP aan de Tweede kamer verzonden met als doel de MEP om te vormen tot een regeling die de beoogde groei naar 9% duurzame elektriciteit op een gecontroleerde wijze kan faciliteren. De MEP wordt van een open einde regeling een regeling met een plafond. Verder heeft EZ de regeling voor gerenoveerde windprojecten aangepast, omdat de onrendabele top veel lager is dan bij nieuwbouw.

Deze veranderingen hebben geleid tot allerlei geruchten in de *windmarkt* die de ontwikkeling niet ten goede komen. In het bestuurlijk overleg over de tussenevaluatie van de BLOW (september 2005) is afgesproken dat EZ met de provincies in overleg treedt over het in te stellen plafond.

Nota Ruimte

De Nota Ruimte is in het verslagjaar door de Tweede Kamer licht geamendeerd vastgesteld. Dit had geen gevolgen voor het ruimtelijke kabinetsbeleid voor windenergie. De Eerste Kamer zal zijn behandeling van de Nota Ruimte pas begin 2006 afronden; ook die behandeling lijkt geen invloed op het beleid voor windenergie te zullen hebben. Op aandringen van de betreffende provincies in het bestuurlijke overleg heeft VROM eind 2005 een onderzoek gestart naar de landschappelijke mogelijkheden voor windturbines nabij de Afsluitdijk en de Houtribdijk. Dit onderzoek moet begin 2006 uitmonden in een kabinetsstandpunt over deze mogelijkheden (dit verschaft tevens duidelijkheid over de uitvoering van de motie Augusteijn over IPWA).

Meer energie met minder turbines

Het nieuwe beleid van provincies en gemeenten is steeds meer gericht op parken (lijnen of clusters). De omvang in hoogte en MW's van de turbines neemt snel toe. Turbines van 100m en >3MW zullen in de nabije toekomst geen uitzondering meer zijn. Deze omvang leidt tot nieuwe discussies binnen de ruimtelijke ordening.

Toelichting op onderstaande tabel

Uit de tabel valt af te leiden dat er voldoende planologische ruimte lijkt te zijn voor nog te realiseren plannen. Er sneuvelen echter, zoals steeds weer blijkt, tot aan de vergunningverlening de nodige locaties. Garanties dat de taakstelling gehaald wordt zijn er dus nog steeds niet.

Onderstaande tabel is de optelling van de tabellen die per provincie inzicht geven in de stand van zaken op bij die provincie bekende initiatieven en/of door hen mogelijk geachte locaties. Aan het inzicht in de initiatieven en beschikbare locaties is door de provincies dit jaar in vier groepen (Groningen, Friesland en Drenthe; Overijssel, Gelderland en Flevoland; N-Holland, Z-Holland en Utrecht; Zeeland, N-Brabant en Limburg) aandacht besteed. Aan de hand van een centraal vastgesteld vragenlijst heeft men de projecten/initiatieven doorgenomen. In 2005 is van verschillende locaties de omvang in MW's duidelijker geworden. Dat betekent dat men voor die locatie geen minimum of maximum noemt, maar het exacte aantal MW's. Verder zijn er weer locaties gesneuveld of nieuwe bijgekomen.

N.B.:

Omdat de voetnoten 1 t/m 4 bij alle tabellen in dit jaarverslag dezelfde zijn, zijn deze alleen onder de hierna volgende tabel opgenomen. Bij de provinciale tabellen zullen wij hier steeds naar verwijzen.

Totalen per provincie per fase

De getallen zijn op 1 cijfer achter de komma afgerond.

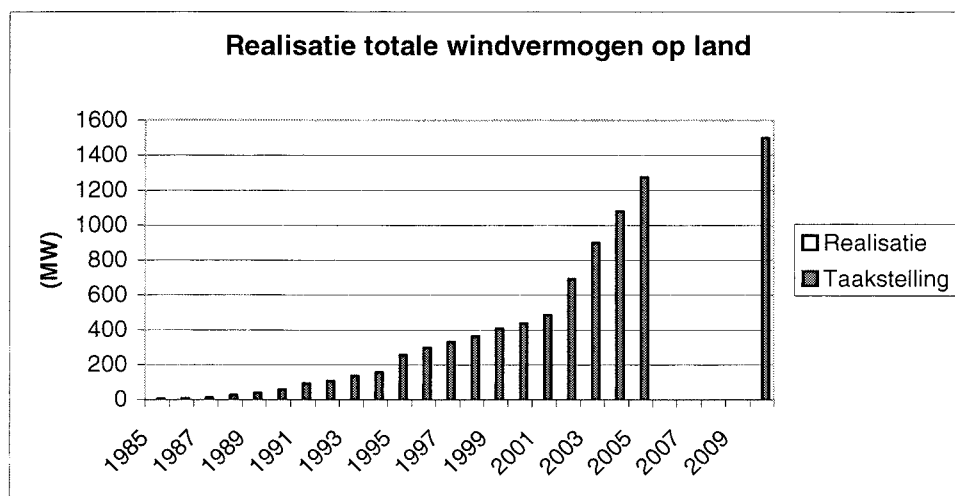
Provincie	Per datum	Project is concreet ¹⁾ en past in provinciaal resp. gemeentelijk beleid ²⁾		Projecten in de Initiatiefase ³⁾ die nog niet in procedure zijn	Proj./Init. in bouwvergunningprocedure	Proj./ Init. waarvoor alle vergunningen zijn verleend ⁴⁾	Gerealiseerd vermogen in MW	Taakstelling 2010 in MW
		Provincie	Gemeente					
Groningen	31-12-'04	235 – 347	178 – 290	178 – 290		47	64	165
	31-12-'05	453	378	87	300	66	77	
Fryslân	31-12-'04	15,2	35,4	0	31,2	4,2	104	200
	31-12-'05	24,2	24,2	0	9	15,2	121	
Drenthe	31-12-'04	15	15	0		1	1	15
	31-12-'05	15	15	0		0	1	
Overijssel	31-12-'04	14	14	14			6	30
	31-12-'05	101	101	84	14	0	6	
Gelderland	31-12-'04	165 – 241	120 – 184	109 – 161	36	12	0	60
	31-12-'05	171 – 237	142 – 190	111 – 165	28	32	12	
Flevoland	31-12-'04	578 – 738	488 – 648	185	430 – 570	123	454	220
	31-12-'05	395 – 585	395 – 585	0	345 – 535	50	550	
Utrecht	31-12-'04	68 – 87,5	24 – 31,5	44 – 56	24 – 31,5		0	50
	31-12-'05	71 – 87	27 – 33	52 – 74	12 – 15	15 – 18	0	
N-Holland	31-12-'04	149	149	34	47,5	28	182	205
	31-12-'05	180,5	180,5	90	35,5	55	208	
Z-Holland	31-12-'04	339	284	101	20	67	152	205
	31-12-'05	461	164	379	28	52,5	175	
Zeeland	31-12-'04	196,1	133,9	141	178,9	17,1	79	205
	31-12-'05	334	165,8	141	113	82,1	79	
N-Brabant	31-12-'04	273,7 – 278,7	229,7 – 243,7	165 – 170	94,7	10	41	115
	31-12-'05	181,7	157,7	134	23,7	0	48	
Limburg	31-12-'04	92 – 113	33 – 35	71,5 – 89	21,5 – 24		0,8	30
	31-12-'05	95,5 – 163	31 – 38	91,5 – 159	12	4	0,8	
Totaal afgerond	31-12-'04	2140 – 2532	1704 – 2063,5	916,5 – 1111	865,8 – 1015,8	308,3	1080,3	1500
	31-12-'05	2482,9 – 2822,4	1790,4 – 2041,4	1184,5 – 1328	920,2 – 1113,2	371,8 – 374,8	1277,8	

- 1) Een project is concreet, wanneer de gebiedsgrenzen daarvoor zijn bepaald (door provincie, gemeente of initiatiefnemer) en de locatie expliciet is opgenomen in een officieel raads- of statendocument (een collegevoorstel, een beleidsnota, een initiatiefvoorstel of motie, e.d.).
- 2) Een project past in het provinciaal beleid, wanneer er een daartoe strekkend besluit is van provinciale staten of wanneer het project niet evident in strijd is met het provinciaal beleid (b.v. gelegen in een toegestaan gebied, zónder dat het provinciaal beleid zich expliciet over het betreffende project uitspreekt). Een project past in het gemeentelijk beleid, wanneer er een daartoe strekkend besluit is van de gemeenteraad.
- 3) Een project is in de initiatiefase wanneer er één of meer concreet benoembare marktpartijen mee verbonden zijn en er nog geen bouw- en/of milieuvergunningprocedure(s) in gang zijn gezet of doorlopen. Het gaat hier overigens, evenals in de volgende kolommen, alleen om concrete projecten (zie noot 1), passend in tenminste het provinciaal of gemeentelijk beleid.
- 4) Ongeacht eventuele bezwaar- of beroepsprocedures.

Ontwikkeling in windvermogen sedert 1985

Grafiek 1 Realisatie totale windvermogen op land

Bronnen: CBS (1985-1997), EnergieNed (1998-1999), provincies (2000-2004)

2. Verslag van het rijk

In dit hoofdstuk treft u achtereenvolgens de verslagen van de ministeries van VROM, EZ, LNV, Defensie en V&W.

Rijksoverheid algemeen

Voor de samenwerking op basis van de BLOW was 2005 een belangrijk jaar. Het bestuurlijk overleg op 8 september over de tussenbalans van de samenwerking, met name gebaseerd op een evaluatie-onderzoek van INRO/TNO (rapport “Wind gewogen; tussenevaluatie BLOW”), heeft het gezamenlijke vertrouwen in de doelbereiking versterkt. Ondanks het feit dat de uitvoering van windenergiebeleid in Nederland zo nu en dan nieuwe problemen tegenkomt (zie par. 2.2.4), zijn de BLOW-partijen nog steeds bereid om zichzelf en anderen aan de afspraken te houden. De ijking medio 2006 van de doelbereiking eind 2005, zoals deze in het bestuurlijk overleg is afgesproken, is hiervan een bewijs. Het evaluatierapport heeft de manier waarop bij de provincies is gewerkt onderzocht. Door de grote verschillen in de manier van besluitvorming en het vastleggen van afspraken met gemeenten kon medio 2005 nog niet worden vastgesteld of de provincies eind 2005 aan hun verplichtingen ten opzichte van hun taakstelling zouden hebben voldaan. Deze ijking zal daarom medio 2006 plaatsvinden. Het rapport brengt ook de moeilijkheden in kaart die provincies en gemeenten ondervinden bij het realiseren van hun taakstelling. Daarbij wordt geconstateerd dat de tegenstanders van windturbines steeds principiële argumenten tegen windenergie aanvoeren; dit leidt ertoe dat in gemeenteraadscommissies steeds vaker in één debat meningen over de lokale inpassing van windturbines moeten worden gecombineerd met meningen over mondiale vraagstukken zoals dat van de klimaatsverandering. Men verwacht van de rijksoverheid een helder en stimulerend klimaatbeleid als kader voor deze lokale discussies.

De aanbeveling van TNO om voor de periode na 2010 geen nieuwe bestuursovereenkomst te sluiten, is niet door de BLOW-partijen overgenomen. De wenselijkheid van een nieuwe overeenkomst zal eind 2007 worden bezien.

Veel aandacht ging in het verslagjaar uit naar het investeringsklimaat voor windenergie. Het kabinet zag zich door een groot aantal initiatieven voor windturbineparken op de Noordzee genoodzaakt tot het zetten van schotten in de MEP-subsidie en tot het treffen van plafonneringsmaatregelen in de meerjarenraming van de rijksbegroting. Deze besluiten, gevoegd bij het aan de Tweede Kamer aangeboden Derde Energierapport, leidden tevens tot een meer principiële discussie met de Kamer over de noodzaak en de hoogte van de doelstellingen voor windenergie. De doelstelling voor opwekking van windenergie op provinciaal territorium (uitgangspunt voor de BLOW) is hierbij gehandhaafd.

2.1 Ministerie van VROM

2.1.1. Organisatorische invulling BLOW

In de Landelijke Stuurgroep Ontwikkeling Windenergie werd het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) in dit verslagjaar vertegenwoordigd door drs. F. (Frans) Vlieg (lid) en ir. P. (Peter) van Veen (plv. lid). Voor ondersteuning van het stuurgroeplid en voor inbreng namens VROM in de overige overlegorganen van de BLOW zorgde de heer A. (Ad.) Littel, coördinator windenergiebeleid bij VROM.

2.1.2. Algemene beleidsontwikkelingen

Fundamentele wijziging WRO

Het voorstel voor een fundamentele wijziging van de Wet ruimtelijke ordening is in 2005 wederom enkele malen in de Tweede Kamer besproken. Er zijn nog steeds verschillende opvattingen over de taken en bevoegdheden van de provincie in de nieuwe wet, waardoor het moeilijk is, aan te geven wanneer inwerkingtreding mag worden verwacht.

Planschadeproblematiek

Medio 2005 is de wijziging van de Wet RO in werking getreden die rechtsbasis verleent aan planschade vergoedingsovereenkomsten, te sluiten tussen gemeenten en projectontwikkelaars. Er is vooralsnog niet uit ervaringen gebleken, of deze wet uitkomst kan bieden bij windturbineprojecten.

In een eind 2005 in opdracht van SenterNovem door CMS Derks Star Busmann uitgevoerde studie zijn de risico's van planschadeclaims in beeld gebracht.

WOZ/OZB

In ander onderzoek dat CMS Derks Star Busmann in opdracht van SenterNovem heeft uitgevoerd, is de jurisprudentie geanalyseerd over de verlaging van de grondslag voor de WOZ bij woningen in verband met de aanwezigheid, dan wel de te verwachten komst, van windturbines in de omgeving ervan. De conclusies maken duidelijk, dat dit risico voor gemeenten meevalt als zij de procedures correct afhandelen en zich goed voorbereiden op de ingediende bezwaren.

VROM, SenterNovem en de VNG zullen zich inspannen om met deze informatie het vertrouwen te vergroten van schadebeduchte wethouders en gemeenteraadsleden.

2.1.3. Voortgang op BLOW-artikelen

Nota Ruimte (BLOW-art. 2.1.1)

De Nota Ruimte, die in het verslag over 2004 is besproken, is in het verslagjaar door de Tweede Kamer licht geamendeerd vastgesteld. Dit had geen gevolgen voor het ruimtelijke kabinetsbeleid voor windenergie. De Eerste Kamer zal zijn behandeling van de Nota Ruimte pas begin 2006 afronden; ook die behandeling lijkt geen invloed op het beleid voor windenergie te zullen hebben. Op aandringen van de betreffende provincies in het bestuurlijke overleg over de tussen-evaluatie van de BLOW heeft VROM eind 2005 uitvoering gegeven aan het voornemen, om te onderzoeken wat de landschappelijke mogelijkheden zijn voor verschillende soorten opstellingen van windturbines nabij de Afsluitdijk en de Houtribdijk. Dit onderzoek moet begin 2006 uitmonden in een kabinetsstandpunt over deze landschappelijke mogelijkheden dat – duidelijker dan de uitspraken hierover in de Nota Ruimte – richting provincies aangeeft waar of in welk opzicht de landschappelijke mogelijkheden en beperkingen aanwezig zijn, en of daarmee de motie Augusteijn over het zogeheten IPWA en de Waddenzee (maart 2002) zal worden uitgevoerd. Dit standpunt zal – voor zover van belang - ook worden opgenomen in het aangepaste deel 3 van de PKB Derde Nota Waddenzee, dat in het voorjaar van 2006 aan de Tweede Kamer wordt aangeboden. VROM hoopt dat met name de provincie Fryslân in reactie op dit kabinetsstandpunt tot een geactualiseerde standpuntsbepaling zal komen die de ijking van de Friese doelbereiking in het kader van BLOW medio 2006 zal vergemakkelijken.

Interdepartementaal afstemmingsoverleg (BLOW-art. 2.1.2 en 2.2.1)

Op verzoek van diverse provincies heeft de rijkscoördinator windenergie overleg gevoerd met medewerkers van de departementen van Verkeer en Waterstaat en van Defensie over de beperking van de plaatsingsmogelijkheden voor windturbines als gevolg van eisen die radarin-

stallaties ten behoeve van de luchtvaart (civiel en militair) stellen, alsmede als gevolg van de invoering van de zogeheten ICAO-norm voor obstakelvrije vlakken rond militaire vliegvelden. Zie hiervoor onder Landelijke knelpunten in par. 2.2.4.

Onderzoek geluidsproblematiek en veiligheid (BLOW-art. 2.2.2)

In 2002 heeft Royal Haskoning een onderzoek uitgevoerd naar knelpunten bij plaatsing van windturbines wegens geluidhinder, veiligheid en slagschaduwhinder en hierover aan VROM een aantal aanbevelingen gedaan. Meest urgent knelpunt hiervan was volgens de provincies de toetsing van windturbines aan de contour van geluidsgezoneerde bedrijfsterreinen (zie hiervoor paragraaf 2.2.4). Een definitief standpunt over alle aanbevelingen heeft VROM bepaald in het kader van de kabinetsreactie op het rapport over het zogenoemde B4-project (brief van minister van Economische Zaken aan Tweede Kamer d.d. 6 april 2005, TK 29 023, nr. 9).

Aan het in deze brief aangekondigde onderzoek naar de mogelijkheid om via een leidraad regels aan de praktijk te bieden voor de beoordeling van soorten van hinder en voor de compensatie van hinder, is in het verslagjaar nog geen uitvoering gegeven.

Over de relatie tussen windturbines en geluidhinder en veiligheid verdient hier nog de opmerking een plaats, dat dit aspecten van het plaatsingsbeleid zijn die, als gevolg van het voornog steeds groter worden van windturbines, steeds opnieuw aanleiding vormen voor discussies over de redelijkheid en adequaatheid van beleidsregels en normen. Het zijn daarmee voor VROM onderwerpen die blijvend aandacht verdienen.

Planschadeproblematiek (BLOW-art. 2.2.3)

Dit artikel van BLOW is uitgevoerd zoals beschreven in par. 2.2.2 onder 'Planschadeproblematiek'

2.1.4. Landelijke knelpunten

Geluidproductie hoge windturbines

Dit onderwerp wordt terecht nog steeds op de beleidsagenda gezet door de Natuurkundewinkel van de Rijksuniversiteit van Groningen. Het is in het verslagjaar nog niet mogelijk gebleken om de bevindingen van de Natuurkundewinkel bij woningen in de buurtschap De Lethe (gem. Bellingwedde, prov. Groningen) in verband met de geluidbelasting door het Duitse windturbinepark Brualermoor, te vertalen naar landelijk geldende regels. Wel is duidelijk dat de in de Amvb Voorzieningen & Installaties opgenomen afstand tussen een windturbine en een daarmee niet samenhangende woning (300 m of 4 maal ashoogte) alleen al vanwege de toenemende as-hoogte moet worden herzien. De verdiscontering van de mogelijk bijzondere windklimaatomstandigheden op hoogten boven de 100 m in de berekening van de geluidproductie is vooralsnog niet mogelijk gebleken. Een geheel andere oplossing van dit vraagstuk zou zijn, om per windturbine of windturbinepark de werkelijke geluidsbelasting te meten en dit te koppelen aan een terugregel- dan wel stilstandsvoorziening. Van de zijde van marktpartijen bestaat hiertegen – begrijpelijk – bezwaar. Er zijn in het verslagjaar wel enkele proeven met een terugregelvoorziening begonnen.

Windturbines op geluidgezoneerde bedrijfsterreinen

In het Voorstel tot wijziging Wet geluidhinder (modernisering instrumentarium geluidbeleid, eerste fase), dat eind 2004 aan de Tweede Kamer is aangeboden (TK, vergaderjaar 2004-2005, 29879, nr.2), is een vrijstelling voor windturbines opgenomen van toetsing aan de geluidzone rond bedrijfsterreinen. In het verslagjaar heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel goedgekeurd, maar kon de behandeling in de Eerste Kamer nog niet worden afgerond.

Luchtvaart: bakens en vliegvelden

Dat bakens (radio en radar) ten behoeve van de luchtvaartbegeleiding eisen stellen aan de obstakelvrijheid van hun omgeving, en daardoor de plaatsing van windturbines kunnen bemoeilijken, is reeds in vorige jaarverslagen gemeld. In het vorige jaarverslag is ook de problematiek behandeld van de obstakelhoogtebeperkingen rond vliegvelden (civiel en militair) op basis van bijlage 14 van het ICAO-verdrag (de zogenaamde koekenpannorm).

In 2005 is opnieuw gesproken met Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL) over de mogelijkheden om voor de toetsing van windturbineprojecten transparante spelregels af te spreken, die welwillend zijn voor windturbines, zonder dat veiligheid wordt ingeleverd. Voor de gebruikte modellen is nauwkeurige informatie over windturbineprojecten nodig die doorgaans pas in het stadium van een vergunningaanvraag beschikbaar is. Met LVNL is afgesproken dat bij wijze van proef zal worden nagegaan of alle windturbinelocaties die de provincie Zuid-Holland heeft geselecteerd op basis van plausibele ontwerpaannames kunnen worden getoetst aan de obstakelbeperkingen vanuit de luchtvaart.

Aan het einde van het verslagjaar heeft SenterNovem in overleg met vertegenwoordigers van de ministeries van Defensie en V&W een onderzoeksopzet uitgewerkt, die beoogt na te gaan welke oplossingen er mogelijk zijn voor windturbines die in het zichtveld van militaire radarinstallaties staan. Dit onderzoek zal naar verwachting begin 2006 worden uitgevoerd.

Tot slot kan worden vermeld dat het ministerie van Defensie enkele ontheffingen heeft verleend van de koekenpannorm bij enkele van zijn vliegvelden. Ook hier is de vaststelling van meer algemene spelregels (nog) niet mogelijk gebleken.

2.1.5. Actualiteiten en vooruitblik

VROM is voornemens om in 2006 aan de volgende onderwerpen aandacht te besteden:

- onderzoeken van het nut van algemene handreiking compensatie schade door hinder, mede gezien conclusies van onderzoeken naar WOZ en planschade;
- evaluatie of er mogelijk verouderde elementen in milieuregeling, zoals de afstandsnorm beoordeling geluidhinder en de toepasbaarheid windnormcurve, staan.

Staatsecretaris Van Geel zal in 2006 de Beleidsagenda milieubeheer uitbrengen waarin ook aandacht aan windenergie zal worden besteed.

2.2 Ministerie van Economische Zaken

2.2.1 Organisatorisch

In 2005 werd het ministerie van Economische Zaken (EZ) binnen de LSOW vertegenwoordigd door de Directeur Energieproductie, de heer J. (Jos) C. De Groot. De heren J.P. (Peter) Hondebrink en B. (Bert) A. Wilbrink verzorgden de ondersteuning en participeerden daarnaast in de kerngroep en het coördinatorenoverleg BLOW. Per 1 januari 2006 fuseren de Directoraat-Generaal Energie en Telecom en Post met elkaar. Dit heeft tot consequentie dat de personele invulling van de LSOW- en BLOW-taken wordt gewijzigd.

2.2.2 Algemene beleidsontwikkelingen

Het Energierapport "Nu voor later"

In juni 2005 is het Energierapport "Nu voor later" aan de Tweede kamer aangeboden. Ten opzichte van het voorgaande energierapport is er meer aandacht voor de klimaatproblematiek en is de internationale dimensie van het energiebeleid sterker aangezet. Voor wat betreft duurzame energie is de doelstelling van 10% in 2020 herbevestigd. De doelstelling van 1500MW wind op land in 2010 staat eveneens overeind. Er zijn voor na 2010 geen subdoelstellingen voor de diverse duurzame energie opties vastgesteld. Een uitbreiding van wind op

land na realisatie van de landelijke doelstelling ligt evenwel in de rede gezien de bijdrage die ook van wind op land wordt verwacht in het bereiken van de doelstelling van 10%.

Maatschappelijke kosten-baten analyse

Naar aanleiding van een door de kamerleden De Krom en Hessels ingediende motie is door het CPB en ECN een maatschappelijke kosten batenanalyse uitgevoerd. In deze motie werd de regering verzocht om te onderzoeken op welke wijze de duurzame energiedoelstelling zo kostenefficiënt mogelijk kan worden behaald en daartoe de kosten en baten van windenergie op zee in kaart te brengen afgewogen tegen alternatieve vormen van duurzame energie. Via een zogeheten scenarioanalyse zijn de kosten en baten in kaart gebracht. Centraal in de analyse stond het voormalige beleidsstreven van 6.000 MW windenergie op zee in 2020. In alle onderzochte scenario's bleek het saldo van baten en kosten negatief. Alleen bij een gefaseerde ontwikkeling van wind op zee en een stevig Europees klimaatbeleid verbetert het saldo van kosten en baten. Hoewel de focus in de studie lag op windenergie op zee is ook naar andere bronnen zoals windenergie op land gekeken. Vermeldenswaardig is dat windenergie op land qua kosten/baten-verhouding beter scoort dan windenergie op zee. Ook is gekeken naar de natuur- en milieueffecten van windparken. Het CPB stelt vast dat deze effecten – gegeven de huidige ervaringsfeiten – niet noemswaardig zijn, maar dat onderzoek hiernaar nodig blijft.

Milieukwaliteit elektriciteitsproductie (MEP)

De regeling Milieukwaliteit elektriciteitsproductie (MEP) is sinds 1 juli 2003 van kracht. Met de MEP ontvangt de producent voor een periode van ten hoogste tien jaar een vast bedrag per aan het net geleverde kilowattuur (kWh) elektriciteit. De MEP is bestemd voor producenten in Nederland van duurzame elektriciteit (waaronder windenergie). De subsidiebedragen zijn gedifferentieerd, gebaseerd op de kostprijs per duurzame energieoptie. In de MEP is voor wind op land een maximum gesteld aan de te verstrekken MEP-subsidie. Dit maximum is gekoppeld aan een bepaald aantal uren dat een turbine op vol vermogen produceert. In de huidige MEP is dat 18.000 vollasturen in maximaal 10 jaar. Met ingang van 1 juli 2006 zal het aantal vollasturen worden verhoogd naar 20.000 onder gelijktijdige en evenredige aanpassing van het subsidiebedrag per kilowattuur.

De MEP mag met recht een succes worden genoemd en heeft het investeringsklimaat sterk verbeterd. Dat heeft geleid tot een duidelijke toename in productie van duurzame elektriciteit in Nederland en de totstandkoming van nieuwe projecten. Uit cijfers van het CBS blijkt dat medio 2005 het aandeel duurzame elektriciteit in het landelijk verbruik op 6,4% staat. Dit succes heeft echter ook een keerzijde. Aangezien de MEP een open-einde regeling is, ontstaat het risico dat zich budgettaire overschrijdingen voordoen waarvan de kosten moeten worden verhaald op de burger via het afnemertarief. In de praktijk heeft zich dit probleem voorgedaan: de productie van gesubsidieerde duurzame elektriciteit is sneller gestegen dan verwacht. Mede als gevolg daarvan dekten de inkomsten de uitgaven voor de MEP niet meer geheel. Om dit in de toekomst te voorkomen is het noodzakelijk om budgettair meer greep op de MEP te krijgen. Daarom is op Prinsjesdag een voorstel tot wijziging van de MEP aan de Tweede kamer verzonden met als doel de MEP om te vormen tot een regeling die de beoogde groei naar 9% duurzame elektriciteit op een gecontroleerde wijze kan faciliteren. De kracht van de MEP, te weten meerjarige zekerheid op projectniveau, blijft daarbij behouden.

Omdat de wet nog niet in werking kan treden zag het Ministerie van Economische Zaken zich genooddaakt om enkele noodmaatregelen te nemen. Voornaamste maatregelen betrof het tijdelijk op "0" stellen van de subsidiebedragen voor grootschalige biomassa en windenergie op zee. De belangrijkste redenen waren de flink hogere subsidieclaim dan verwacht op het ge-

bied van grootschalige biomassa (productie-installaties met een nominaal elektrisch vermogen van meer dan 50 MW) en windenergie op zee. Voorst is gebleken dat de onrendabele top – dat als basis dient voor de bepaling van de subsidiehoogte – voor windprojecten waarbij sprake is van renovatie, beduidend lager was dan ingeval van nieuwbouw. Daarom is besloten tot de invoering van een afzonderlijke categorie voor gerenoveerde projecten windenergie op land, met een daarbij passend subsidiebedrag. Deze maatregel is overigens in lijn met de resultaten van de Tussenevaluatie van de MEP in 2004.

Om de MEP financieel en beheersmatig in het juiste spoor te houden zijn naast de genoemde noodmaatregelen ook enkele structurele maatregelen tot verbetering genomen. Met inachtneming van het huidige positieve investeringsklimaat en de huidige effectiviteit van de MEP, zijn enkele maatregelen in de vorm van een wetsvoorstel opgenomen. De maatregelen vloeien grotendeels voort uit de aanbevelingen van de Tussenevaluatie.

Strekking van de wetwijziging is dat de groei van het te subsidiëren volume aan duurzame elektriciteit wordt gekoppeld aan de doelstelling van 9% in 2010, en de binnen EU-verband eventueel nader vast te stellen doelstelling voor na 2010. De Elektriciteitswet 1998 zal zodanig worden gewijzigd dat de minister van Economische Zaken de bevoegdheid krijgt om jaarlijks een subsidieplafond vast te stellen. Dit plafond zal gerelateerd zijn aan de duurzame elektriciteitsproductie die nodig is om de duurzame elektriciteitsdoelstelling van 9% in 2010 via geleidelijke groei te realiseren. Het streven is om de wet medio in 2006 in werking te laten treden en hiervan in 2007 gebruik te maken.

Operatie B4

De werkgroep B4 voor energieprojecten - onder leiding van voormalig staatssecretaris Henk van Hoof en bestaande uit vertegenwoordigers van LNV, VROM, BiZa, Justitie, V&W, EZ alsmede vertegenwoordigers van provincies (IPO) en gemeenten (VNG) - hebben medio 2004 voorstellen gedaan voor een efficiëntere uitvoering van de betrokken wetten om tot meer integrale besluitvormingsprocedures en kortere doorlooptijd te komen. In 2005 heeft het kabinet via een kamerbrief haar reactie gegeven op dit rapport. Het kabinet onderschrijft de uitkomsten van het B4-rapport en neemt het merendeel van de aanbevelingen over. Voorts kondigt zij aan om de Rijksprojectenprocedure op een tweetal energieprojecten waaronder als proefproject het windenergie project Noordoostpolder toe te passen. Dit dient, in goed overleg met betrokken overheden en partijen, te leiden tot een betere coördinatie van procedures en daarmee tot een snelle(re) realisatie van het project.

De Rijksprojectenprocedure zal onder coördinatie van een projectminister (EZ) begin 2006 van start gaan met het voorleggen van een toegangsbesluit aan de Tweede Kamer. Tegelijkertijd wordt ook gewerkt aan de structurele verankering van deze procedure in de sectorale wet- en regelgeving (w.o. de Elektriciteitswet).

Om de procedure te faciliteren is ook gewerkt aan de oprichting van een Projectbureau dat op 1 januari van 2006 van start zal gaan.

WOZ/OZB

Eind 2005 heeft SenterNovem (in opdracht van EZ) CMS Derks Star Busmann de jurisprudentie over de verlaging van de WOZ-grondslag bij woningen ten gevolge van de aanwezigheid of mogelijke komst van windturbines in de omgeving laten analyseren. Sommige tegenstanders gebruiken de paar bekende gevallen om wethouders, gemeenteraadsleden en omwonenden forse waardedalingen voor te spiegelen. Het uitgevoerde onderzoek wijst uit dat de juridische uitspraken een specifiek en procedureel karakter hebben en geen algemene conclusies over de WOZ-grondslag inhouden. Gemeenten wordt geadviseerd een zorgvuldige procedure bij de vaststelling van de WOZ-grondslag te volgen.

Verder valt te hopen dat de conclusies de (principiële) tegenstanders van windturbines de gelegenheid ontnemen, om de verlaging van WOZ-inkomsten voor de gemeente gemajoreerd en misleidend in te brengen in gemeentelijke vergaderingen over vergunningverlening voor windturbineparken. Het rapport is te vinden op:

Planschade

CMS Derks Star Busmann heeft in opdracht van SenterNovem eveneens de risico's voor gemeenten van planschadeclaims door windturbines in beeld gebracht. Duidelijk is hieruit dat de grondslag voor planschade een andere is dan die voor de WOZ/OZB. CMS Derks Star Busmann constateert dat er nog geen geval bekend is van planschade-toekenning vanwege een windpark. Het rapport kunt u vinden op:

. Omdat er geen beeld is van daadwerkelijke schadetoekenning door gemeenten, en omdat er geen jurisprudentie over is, heeft het onderzoek vooral een theoretisch karakter gehad.

2.2.3 Landelijke knelpunten

Communicatie

Communicatie over *nut en noodzaak* van windenergie was ook in 2005 een blijvend aandachtspunt. Op lokaal niveau zijn er een toenemend aantal tegenstanders van (lokale) windprojecten. Via het Nationaal Kritisch Platform Windenergie (NKPW) zijn zij inmiddels landelijk georganiseerd. In deze groep zijn ook een aantal landelijke tegenstanders van windenergie actief. Lokale besluitvormers (wethouders, raadsleden) laten zich soms vanuit de afweging van electorale belangen en onbekendheid met de materie hierdoor beïnvloeden. Dat kan leiden tot uitstel of afstel van projecten. In het 'veld' is een belangrijke rol weggelegd voor de Taskforce Windenergie en heeft ook de regiobegeleiding door SenterNovem ingespeeld op het verstrekken van objectieve informatie over nut en noodzaak van windenergie. Ook is gesproken met de Nederlandse Windenergie Associatie (NWEA) om te komen tot een betere afstemming van de communicatie-activiteiten en de mogelijkheden te bezien voor versterking van elkaars rollen. In 2006 zullen hier nadere afspraken over moeten worden gemaakt.

Wind op rijksgronden

Begin 2005 is windatlas van Nederland opgeleverd. Een product van Kema dat op basis van windsnelheden (via KNMI) tot stand is gekomen. Door het groter worden van de turbines is in de atlas rekening gehouden met windsnelheden op 100 m hoogte.

Follow-up frisse wind in de praktijk

Het project "Follow-up Frisse wind in de praktijk" is in 2005 bijna afgerond. Een aantal milieufederaties heeft op basis van ingediende projectvoorstellen die bijdragen aan het realiseren van (minimaal) de doelstellingen in BLOW, een subsidie ontvangen. Via communicatie, deelname aan voorlichtingsbijeenkomsten en het uitvoeren van haalbaarheidsstudies is met wisselend succes de projectontwikkeling van windenergie op land een stap verder gebracht.

Gasleidingen en windturbines

In 2005 is het Handboek Risicozonering naar aanleiding van enkele gesprekken tussen EZ, VROM en Gasunie met instemming van genoemde partijen geactualiseerd. Aanleiding hiervoor vormde een verschil van inzicht ten aanzien van de status van de veiligheidsnormen die zouden moeten worden gehanteerd en hoe om te gaan met economische gevolgschade. De risicocriteria in het handboek vormen een leidraad voor het uitvoeren van een risicoanalyse,

maar kennen geen wettelijke basis. Het zijn afspraken die in overleg en samenwerking tussen enkele partijen tot stand zijn gekomen.

Omdat alle windenergieprojecten in Nederland dienen te voldoen aan het besluit Voorzieningen en Installaties Milieubeheer, en daarbij ook aandacht dient te worden besteed aan de gevaar aspecten van windturbines, zijn richtsnoeren gewenst. Het gaat dan om de vraag of de turbine een mogelijk gevaar oplevert. Het bevoegd gezag kan in dat geval om een kwantitatieve risicoanalyse verzoeken. Het handboek helpt daarbij en beperkt zich tot de technische risico's en gaat niet in op de economische gevolgschade. Dit laatste wordt via de Awb geregeld.

2.2.4 Voortgang op BLOW-artikelen

Art. 2.3.1: Door SenterNovem is wederom veel inzet verricht op het gebied van regiobegeleiding. Daar is veel aandacht geschonken aan voorlichting over duurzame energie. Zo zijn er diverse excursies en workshops georganiseerd voor lokale bestuurders en beleidsambtenaren. Op 7 december vond een nationale winddag plaats waarin aandacht werd besteed aan ruimtelijke inpassing, communicatie en sanering en opschaling.

Art. 2.3.2: geen bijzonderheden.

2.3 Ministerie van LNV

2.3.1 Organisatorisch

Contactpersoon voor de BLOW bij het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit was in 2005 de heer A.L. (Arie) Vaandrager, medewerker bij de Directie Platteland.

2.3.2 Activiteiten

Flora- en Faunawet

Er is in februari met betrekking tot de Flora en Faunawet op basis van artikel 75 een AmvB van kracht geworden, die voor onder meer ruimtelijke ingrepen de mogelijkheid biedt om op basis van een door het rijk goedgekeurde gedragscode vrijstelling te krijgen van verboden uit de wet, zoals het verbod om vogels te verstoren of te doden. Ook zijn er mogelijkheden geschapen om hiervoor bij afzonderlijke projecten ontheffing te verlenen. Verwacht mag worden dat onder meer de plaatsingspraktijk van windturbines hiervan voordeel heeft.

Data base

Er is bij Naturalis een data base samengesteld, waarin alle planten- en diersoorten zijn opgenomen die in Nederland voorkomen. Er zal door de Gegevens Autoriteit Natuur (in oprichting) een verdere uitwerking van deze basisgegevens plaatsvinden naar de verspreiding van soorten in Nederland. Hierdoor zal het in de toekomst mogelijk zijn om op een toegankelijke manier inzicht te verkrijgen in het voorkomen van afzonderlijke soorten in bepaalde gebieden.

2.4 Ministerie van Defensie

2.4.1 Organisatorisch

Contactpersoon voor de BLOW bij het ministerie van Defensie was in 2005 de heer J.H.G. (Jan) Sennema, medewerker van de Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen/Centrale Directie (sinds 1 oktober jl. bij de Directie Ruimtelijke Ordening, Milieu en Vastgoedbeleid van de Bestuursstaf).

2.4.2 Activiteiten

Eigen doelstelling DE

Het ministerie van Defensie heeft zich wederom in 2005 ingespannen om de eigen doelstelling voor de opstelling van opwekkingsvermogen voor duurzame energie op eigen terreinen te verwerkelijken.

De voorbereiding voor de oprichting van een windturbinepark bij het munitiecomplex bij Coevorden is ook in 2005 onverminderd voortgezet. De inzet is om met gebruikmaking van aangrenzende gronden van derden hier een windturbinepark van nu 4 windturbines (in eerste instantie waren dit 5 windturbines) op te richten, waarbij nog steeds gestreefd wordt naar een totaal van 15 MW. De planologische procedure voor dit project is gestart met het verzoek om toepassing van artikel 19 WRO. De planning is erop gericht dat dit windturbinepark in 2006 kan worden gebouwd.

In de Defensie Milieubeleidsnota 2004 is onder de doelstellingen Energie opgenomen dat Defensie meewerkt aan de plaatsing van 20 MW aan windturbines op defensie terreinen voor 2010. Naast Coevorden heeft Defensie in principe nog een windturbineproject in voorbereiding, te weten: Strijpse Kampen in de gemeente Oirschot. Voor 2005 is met betrekking tot dit project geen voortgang te melden.

Oplossen knelpunten

Met betrekking tot de gesignaleerde knelpunten vanwege de obstakelbeheergebieden (funnels en koekenpannen) en de radarzones die uit oogpunt van vliegveiligheid de nodige beperkingen met zich meebrengen, is in 2005 door Defensie gestart met het opstellen van obstakelbeheerkaarten per vliegveld en het in kaart brengen van de radarzones. Deze kaarten worden aan de betrokken gemeenten en provincies verstrekt.

Met betrekking tot de obstakelbeheergebieden is het defensiebeleid op basis van het SMT-2 dat nieuwe inbreuken door te hoge bebouwing niet zijn toegestaan. Bestaande inbreuken kunnen worden gehandhaafd. Overleg met een aantal betrokken gemeenten heeft reeds plaatsgevonden, dan wel is gestart in verband met de consequenties van de obstakelbeheergebieden voor reeds vastgelegde stedenbouwkundige ontwikkelingen.

Bezien zal worden of het mogelijk is voor de restricties vanwege de radarzones algemene spelregels op te stellen. Hieraan zullen de resultaten van het in paragraaf 2.1.4 genoemde onderzoek, waarin wordt nagegaan welke oplossingen er mogelijk zijn voor windturbines in het zichtveld van radarinstallaties, kunnen bijdragen.

2.5 Ministerie van V&W

2.5.1 Organisatorisch

Contactpersonen voor de BLOW bij het ministerie van Verkeer en Waterstaat waren in 2005 de heer F.P. (Frank) Hallie, medewerker van het Directoraat-Generaal Water en de heer J.E. (Joost) Können van het directoraat-Generaal Transport en Luchtvaart.

2.5.2 Activiteiten

Het ministerie van Verkeer en Waterstaat heeft intensief deelgenomen aan gesprekken over de mogelijkheden om windturbines ontheffing te verlenen van de bouwhoogtebeperkingen welke voortvloeien uit het gebruik van vliegvelden en van bakens ter begeleiding van de luchtvaart. Zie verder par. 2.1.4 over landelijke knelpunten.

Rijkswaterstaat IJsselmeergebied heeft aanvullend onderzoek laten uitvoeren naar de werking van de 'Beleidsregel voor het plaatsen van windturbines op, in of over rijkswaterstaatwerken'. Het meenemen van de beleving van burgers, en in het bijzonder automobilisten, bij het passeren van dicht bij de weg geplaatste windturbines, werd als onduidelijkheid ervaren.

Omdat hierbij rijveiligheid in het geding is, is gepoogd hierin meer duidelijkheid te scheppen bij een onderzoek naar plaatsing van windturbines in de middenberm van de A6 in Flevoland. Hierbij is door middel van een visualisatie onderzocht wat de gevolgen van plaatsing zijn voor het wegbeeld. Dit onderzoek is uitgevoerd door Rijkswaterstaat Adviesdienst Verkeer en Vervoer (AVV).

De belangrijkste uitkomsten van dit onderzoek zijn, dat windturbines in de middenberm van de A6 (tussen Almere en Lelystad) acceptabel worden gevonden, mits deze voldoen aan de volgende eisen:

- De turbines mogen niet boven de weg draaien.
- De afstand tussen de turbines bedraagt minimaal 150 meter, beter is circa 400 meter. Dit is voldoende om een onrustig beeld in het centrale gezichtsveld (en liefst ook binnen de anticipatieruimte) te voorkomen.
- Onderhoud e.d. dient bij voorkeur in het donker en anders (voor zover haalbaar) voldoende afgeschermd, plaats te vinden.
- De bereikbaarheid van de turbines vereist van de infrastructuur dat de toegangsweg is afgeschermd met struiken en is uitgevoerd met een afwijkende verharding.
- De turbines dienen in het donker voldoende te worden aangestraald, uitgevoerd te zijn in gematigde kleuren (bij voorkeur één) en niet voorzien te zijn van reclame.
- Tussen de turbines en de weg dienen struiken en bomen te worden geplaatst, zodanig dat bestuurders kunnen zien dat er afstand zit tussen de turbines en de weg waarop zij rijden.

Een meer algemene conclusie is, dat het plaatsen van windturbines kan worden toegestaan, tenzij de omstandigheden dat niet toelaten of het ontwerp ontoereikend is. In een aantal gevallen is aanvullend onderzoek nodig naar lokale accenten bij de beoordeling, bijvoorbeeld wel of geen open gebied.

Visualisaties als middel om situaties te beoordelen biedt goede mogelijkheden. Niet alles is te zien in een visualisatie, maar een goede (eerste) indruk kan met een adequate uitvoering in ieder geval verkregen worden.

3. Provincie Groningen

Inleiding

In het kader van de BLOW overeenkomst van 2001 heeft de provincie Groningen een taakstelling van 165 MW op zich genomen. Deze taakstelling dient voor het jaar 2010 gerealiseerd te zijn. In de eerste helft van 2005 is door TNO een tussenevaluatie van de BLOW uitgevoerd. Begin september 2005 zijn resultaten en nadere conclusies betreffende de evaluatie van de BLOW besproken in een bestuurlijk overleg. Daarin zijn nadere afspraken gemaakt over hoe verder om te gaan met de BLOW taakstelling en met het ijkpunt 2005 zoals dat is opgenomen in de BLOW overeenkomst. Voor Groningen houdt dit in dat het beleid zoals dat in POP is vastgelegd verder uitgevoerd zal worden. Voor het ijkpunt worden projecten die in de bouw en/of milieuvergunningprocedures en de projecten waarvoor alle vergunningen zijn verleend meegeteld. Voor Groningen zijn dat de Eemshaven (264 MW), Delfzijl-noord (36 MW) en Delfzijl-zuid (66 MW), zie ook de tabel.

Op dit moment staat er 77 MW in de provincie. De bouw van het windpark Delfzijl-zuid is in 2005 gestart, daarbij is 12 MW gerealiseerd. In 2006 zal de rest van dit park worden afgebouwd dan komt er 54 MW bij.

In POP I en II zijn de volgende vijf gemeenten genoemd als locaties voor windparken: Delfzijl, Eemsmond, de Marne, Veendam en Menterwolde. De provincie heeft duidelijk gekozen voor concentratie van windturbines in windparken.

Organisatorische invulling BLOW

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	Dhr. M.A.E. Calon, portefeuille RO, VHV en financiën	Dhr J.C. Gerritsen, portefeuille EZ, toerisme en recreatie, cultuur en ICT
Ambtelijk	Dhr W.A. ter Horst, Ruimtelijke Plannen	

Algemene ontwikkelingen

De provincie wil actief tegemoet komen aan de behoefte aan windenergie zolang dat niet ten koste gaat van de kwaliteit van natuur en landschap. De provincie ziet opwekking van windenergie als een industriële activiteit die thuishoort op industrieterreinen. De provincie wil daarom kijken naar schaalvergroting of uitbreiding van de bestaande windparken in Lauwersoog, Delfzijl en Eemshaven. Daarnaast zien wij mogelijkheden voor grootschalige parken op of in aansluiting op enkele andere industriegebieden in de provincie.

Excursie

Begin september 2005 is er voor leden van de statencommissie Omgevingsbeleid en Wonen en de commissie Economie en Mobiliteit een excursie georganiseerd naar de Stad Emden in Duitsland. Daar worden in een bestaand windpark met turbines die een ashoogte hebben van 40 meter, turbines gebouwd met een ashoogte van 125 meter. De turbines hebben een vermogen van 5 MW. Omdat in het windpark zowel grote als kleine turbines voorkomen worden ze al gauw met elkaar vergeleken. De hoogte van de nieuwe turbines is indrukwekkend, de wieken draaien rustiger rond en ze "produceren" minder geluid.

Participatie

In 2005 zijn 21 locaties op het binnenterrein van de Eemshaven door Groningen Seaports vergund aan particulieren die kunnen participeren in het totale windpark. Bij de 21 locaties wordt uitgegaan van windturbines van 3 MW.

Saneren van turbines die een ashoogte hebben van 30 meter

Een initiatiefnemer die circa 20 turbines met een ashoogte van 30 meter in eigendom heeft, onderzoekt samen met de provincie en de betreffende gemeenten of het mogelijk is om deze turbines te saneren. De bestaande turbines staan bij gemalen en rioolwaterzuiveringsinstallaties verspreid over de provincie. Het onderzoek en het overleg is gestart in 2005 en zal doorlopen in 2006.

Kleine windturbines

Het project kleine turbines (<15 m) is een proefproject. Het betreft het plaatsen van 22 kleine turbines van zes verschillende fabrikanten, verdeeld over de drie noordelijke provincies. De turbines kunnen in landelijk gebied, in de woonbebouwing of op bedrijfsgebouwen worden geplaatst. Inmiddels zijn 6 turbines geplaatst.

Naar verwachting zullen in de eerste helft van 2006 de overige turbines worden geplaatst. De resultaten van dit onderzoek zullen in 2007 bekend worden gemaakt.

WOZ/OZB en planschade

Naar aanleiding van recente jurisprudentie heeft SenterNovem in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken door CMS Derks Star Busmann onderzoek laten uitvoeren naar WOZ/OZB en planschade en de relatie met windturbines. Uit het onderzoek komt naar voren dat er weliswaar een relatie kan zijn, maar dat uit de gevallen waarnaar onderzoek is verricht blijkt dat de gemeenten bij de verdediging onvoldoende hebben gereageerd. Uit onderzoek van de Nederlandse Windenergie Associatie (NWEA) blijkt dat in het geval van de WOZ/OZB-zaak in Delfzijl de bezwaarmaker in de bij de belastingrechter getoonde fotomontages grotere turbines heeft gemonteerd dan ze in werkelijkheid zouden lijken.

POP II bestuurlijk overleg

Enkele gemeenten pleiten voor verruiming van locaties voor windturbines, andere gemeenten willen juist dat er locaties worden opgeheven. In het bestuurlijke overleg is aangegeven dat het huidige beleid zal worden voortgezet.

Stand van zaken per windpark

Lauwersoog

Het huidige windpark betreft een viertal windturbines met een vermogen van 1 MW. Er zijn een aantal initiatiefnemers die onderzoeken of er meer turbines geplaatst kunnen worden. De provincie streeft er samen met de gemeente naar om er één park van te maken. Mogelijk kan er 3-5 MW bijgeplaatst worden.

Eemshaven participeren

Begin 2005 heeft Groningen Seaports de 21 locaties (met elk opstalrechten voor 1 turbine), die op het binnenterrein van de Eemshaven beschikbaar zijn, ter gunning aangeboden aan geïnteresseerden. De 21 locaties zijn vergund aan particulieren die op deze wijze participeren in het windpark Eemshaven. De 21 eigenaren hebben zich inmiddels verenigd in de "Vereniging van Eigenaren Opstalgerechtigden Eemshaven Binnengebied". Uitgangspunt is het bouwen van 21 turbines van 3 MW, het gaat om een vermogen van 63 MW. Het binnenterrein vormt onderdeel van het windpark Eemshaven en Emmapolder. In totaal gaat het in het windpark om 88 turbines van 3 MW, het totale vermogen voor dit park is dus 264 MW.

Eemshaven Emmapolder

Het huidige windpark Emmapolder en Eemshaven bestaat uit turbines met een ashoogte van 40 meter, het vermogen bedraagt 44 MW.

Het totaal te vernieuwen en uit te breiden windpark Eemshaven is in een aantal onderdelen op te splitsen. Het al eerder genoemde binnenterrein, de randen van het industrieterrein en de Emmapolder. De randen zijn vergund aan Millenergy, Electrabel en de gebroeders Bakker. De turbines in de Emmapolder zijn in eigendom van Essent.

De m.e.r. voor het windpark is eind 2005 in de inspraak gebracht. Op 16 november is de hoorzitting voor de m.e.r. in het gemeentehuis van Uithuizen gehouden. Tegelijkertijd is het voorontwerp bestemmingsplan Eemhaven opgesteld. Begin 2006 zal de bestemmingsplanprocedure worden afgerond.

Delfzijl-zuid

Met de bouw van 6 turbines van 2 MW is in 2005 gestart. De overige turbines met een vermogen van 54 MW worden in 2006 geplaatst.

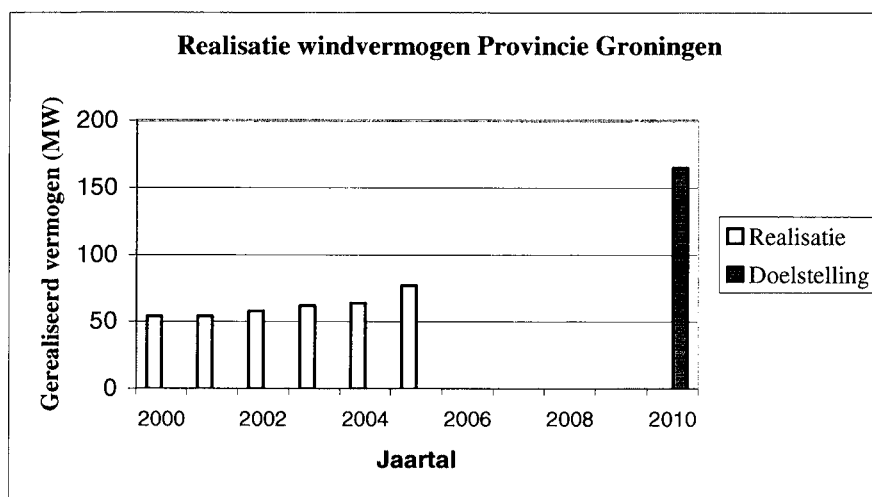
Delfzijl-noord

De m.e.r. voor het windpark Delfzijl-noord, dit is het windpark op de scherm dijken, is eind 2005 afgerond. De raad heeft eind 2005 de aanvulling op de m.e.r. vastgesteld. De initiatiefnemer laat het m.e.r. nu actualiseren. Begin 2006 kan de m.e.r. in de inspraak worden gebracht. Het gaat hierbij om 36 MW.

Veendam/Menterwolde

Begin 2005 heeft de initiatiefnemer voor het windpark Veendam/Menterwolde de m.e.r. procedure opgestart door de startnotie m.e.r. openbaar te maken. De initiatiefnemer heeft de beide gemeenteraden van Veendam en Menterwolde gevraagd mee te werken aan het m.e.r. als bevoegd gezag, en heeft tevens gevraagd de m.e.r. in de verdere procedure voor het aanpassen van de bestemmingsplannen te betrekken.

Op 23 maart 2005 heeft de provincie een bijdrage geleverd aan de informatieve raadsbijeenkomst in de gemeente Veendam. In september 2005 hebben zowel de raad van Veendam als de raad van Menterwolde besloten om geen medewerking te verlenen aan de m.e.r. procedure. Het is voor het eerst dat twee gemeenteraden op voorhand geen medewerking willen verlenen aan de m.e.r. procedure. De initiatiefnemer beraadt zich nog over de te nemen stappen. Het betreft een windpark met een vermogen van 60 MW.

Basis gegevens van de projecten in Groningen			Status en ontwikkelingsfasen															
Gemeente	Projectnaam of locatie	MW's		Kan de grondpositie een belemmering zijn?	Project is concreet ¹⁾ en past ²⁾ in provinciaal resp. gemeentelijk beleid.		Projecteffase ³⁾ die nog niet in procedure zijn				Projecten / Initiatieven in bouw- en/of milieuvergunningsprocedure(s)			Projecten / Initiatieven waarvoor alle vergunningen zijn verleend ⁴⁾				
		Min	Max.		Ja/nee/?	Prov.	Gem.	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005			
De Marne	Lauwersoog		5	nee	ja	ja												
Eemsmond	Randen en binnenterrein, Emmapolder Eemshaven-zuid		264	nee	ja	ja								x				
Veendam/Menterwolde	N33				ja	nee												
Delfzijl	Delfzijl-zuid		66	nee	ja	ja											x	
	Delfzijl-noord		36	nee	ja	ja										x		
	Industriegebied		82	nee	ja	ja										x		
Totaal			453		453	387								87		300		66

Voor een toelichting op de voetnoten 1 t/m 4 zie de tabel op pagina 10.

4. Provincie Fryslân

Inleiding

In 2005 is waar mogelijk invulling gegeven aan de provinciale rol van coördineren, faciliteren en stimuleren zoals dat in het plan van aanpak BLOW beschreven is.

Eind 2005 (19 december) stond er in Fryslân 121 MW opgesteld (bron: Windservice Holland). Eind 2004 stond er 104 MW opgesteld. Dit betekent dat het opgesteld vermogen in 2005 is toegenomen met 17 MW.

Samen met de projecten die in voorbereiding zijn komt de teller voor het ijkpunt op 145 MW.

Organisatorische invulling

Bestuurlijk valt de uitvoering van BLOW onder de portefeuille Ruimtelijke Ordening.

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	Mevr. A. Andriesen, gedeputeerde Ruimtelijke Ordening	
Ambtelijk	Dhr. J.J. Dicke, coördinator wind-energie	

Voor 2005 waren hiervoor 375 uur beschikbaar. Hiervan zijn 250 uur besteed.

Algemene ontwikkelingen

Met name in noordoost Fryslân zijn het afgelopen jaar voorbereidingen getroffen voor opschalingclusters. Deze hebben echter nog niet geleid tot concrete initiatieven zoals bedoeld in de tabel met projectgegevens.

Eind 2005 is er een startnotitie opgesteld voor de evaluatie van het windenergiebeleid (Windstreek 2000). In Windstreek 2000 is opgenomen dat de verstoring van radarinstallaties niet meer dan 10% mag zijn. In de loop van het jaar is duidelijk geworden dat deze norm een steeds grotere rol gaat spelen nu bij nieuwe initiatieven de masthoogten groter worden. Initiatieven in het hele noorden van Fryslân hebben hiermee te maken.

Stand van zaken projecten

Voor een windmolenpark in de gemeente Ferwerderadiel heeft LNV in december 2004 een NB-wetvergunning verleend. Dit is de laatste vergunning die nog voor het project moet worden afgegeven. Tegen deze vergunning is beroep ingesteld bij de Raad van State. Het wachten is nu op een uitspraak.

Op 17 november 2005 heeft de rechtbank van Leeuwarden uitspraak gedaan met betrekking tot het beroep dat was ingesteld tegen de bouwvergunning voor opschaling en uitbreiding van het cluster bij Beabuorren in de gemeente Wûnseradiel. De rechtbank is van oordeel dat de gemeente terecht een bouwvergunning heeft verleend op basis van de verklaring van geen bezwaar van G.S. Rechtbank geeft in de uitspraak onder meer aan dat: "...GS niet ten onrechte hebben betoogd dat het thans aanwezige 'rommelige' beeld als gevolg van de verwijdering van drie solitaire turbines in de nabijheid van het windpark aanmerkelijk zal verbeteren".

Voor het Opschalingscluster A7 zijn de benodigde vergunningen verleend. Hiertegen is echter bezwaar gemaakt. Het wachten is op een uitspraak van de rechtbank.

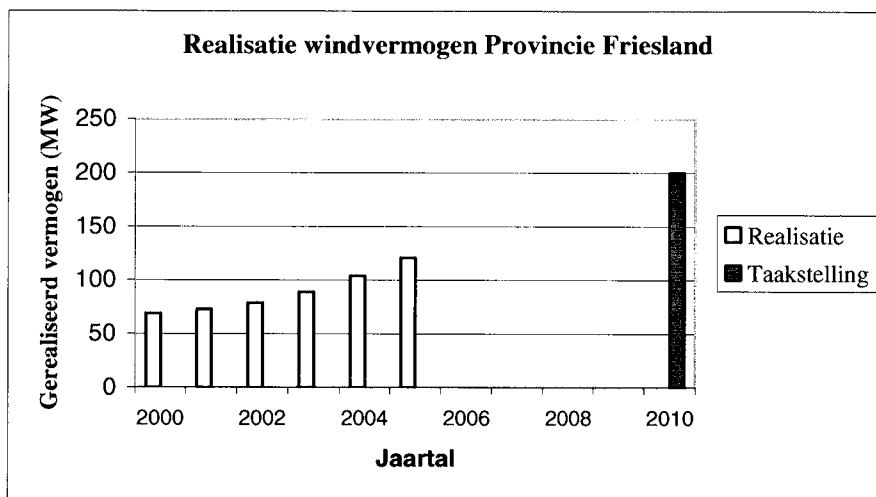
Voor het cluster in Harlingen hebben GS in november een verklaring van geen bezwaar afgegeven.

De uitvoering van de projecten in Nijefurd en Smalingerland zijn onzeker geworden en daarom niet opgenomen in de tabel met projectgegevens.

Actualiteit en vooruitblik

In december 2005 hebben Provinciale Staten de kaders voor de evaluatie van Windstreek 2000 vastgesteld. De evaluatie zal binnen deze kaders worden uitgevoerd.

Nog steeds wordt er vanuit gegaan dat het niet doorgaan van het IPWA, met een aandeel van 150 MW voor Fryslân, er toe zal leiden dat de taakstelling van Fryslân verlaagd wordt naar 50 MW. De ambitie van Fryslân voor windenergie op het land ligt hoger dan deze 50 MW. Onzeker is of er in 2006 duidelijkheid komt over het IPWA. Zeker is wel dat Fryslân hier, na 4 jaar wachten, niet meer aan mee wil werken.

Basis gegevens van de projecten in Fryslân		Status en ontwikkelingsfasen												
		MW's		Kan de grondpositie een belemmering zijn?	Project is concreet ¹⁾ en past ²⁾ in provinciaal resp. gemeentelijk beleid. Ja / nee / ?	Project is in de Initiatieffase ³⁾ die nog niet in procedure zijn			Projectfasen (aangekruist per project per jaar)					
Gemeente	Projectnaam of locatie	Min	Max.			Ja/nee/?	Prov.	Gem.	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005
Ferwerderadiel	Nijkerkerpolder		4,2	nee	ja	ja							x	x
Wûnseradiel	Opschalingscluster A7		7	nee	ja	ja			x					x
Wûnseradiel	Beabuorren		4	nee	ja	ja			x					x
Harlingen	Opschalingscluster Harlingen		9	nee	ja	ja			x		x			
Totaal			24,2		24,2	24,2			20		9		4,2	15,2

Voor een toelichting op de voetnoten 1 t/m 4 zie de tabel op pagina 10.

5. Provincie Drenthe

Inleiding

De taakstelling uit de BLOW voor Drenthe bedraagt 15 MW. In Drenthe staat 1 windmolen van 1 MW bij Meppel, zodat het gerealiseerd vermogen in 2005 1 MW bedraagt.

Voor de realisatie van de taakstelling uit de BLOW is in Drenthe gekozen voor de ontwikkeling van een windpark bij Coevorden (Europark). Met de realisatie van dit windpark kan naar verwachting aan de taakstelling worden voldaan.

Het Ministerie van Defensie is de grootste grondeigenaar in het gebied en zij heeft in 2002 het besluit genomen om het project geheel te gaan ontwikkelen. Op deze wijze kan Defensie eveneens voldoen aan haar eigen doelstellingen voor duurzame energie. De ontwikkeling van het windpark heeft de afgelopen jaren vanwege onder andere moeizame onderhandelingen met de grondeigenaren en mogelijke bezuinigingen bij Defensie vertraging opgelopen, maar in 2005 is veel voortgang in het proces gerealiseerd. De gemeenteraad van Coevorden heeft ingestemd met de locatie en in december 2005 is voor de locatie een voorbereidingsbesluit genomen. De planologische procedure wordt in 2006 verder vervolgd en kan naar verwachting in dat jaar worden afgerond.

De locatie bij het Europark Coevorden is opgenomen in het Provinciaal Omgevingsplan (POP) dat in juli 2004 door de Staten is vastgesteld. Het windpark is passend binnen provinciaal beleid.

Organisatorische invulling

Vanwege de gerichte aanpak van de BLOW en de koppeling met het ruimtelijk beleid is ervoor gekozen de uitvoering van de BLOW vanuit het ruimtelijk spoor te begeleiden. De gedeputeerde ruimtelijke ordening is tevens de coördinerende gedeputeerde voor het provinciaal omgevingsplan (POP). Voor de uitvoering van de nota energiebeleid en de algehele coördinatie voor energiebesparing en de stimulering van andere vormen van duurzame energiewinning dan uit wind, is de gedeputeerde voor energie en milieu verantwoordelijk.

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	Mevr. A. Haarsma (portefeuille ruimtelijke ordening)	Dhr. J. Dijks (portefeuille energie)
Ambtelijk	Mevr. A. Oldenhuis (productgroep Ruimte en Water)	Dhr. J. Koops (productgroep Milieubeheer)

Invulling BLOW bij gemeenten in provincie Drenthe

De taakstelling voor Drenthe is 15 MW en met de ontwikkeling van het windpark Coevorden kan deze naar verwachting worden gerealiseerd. Met de gemeente Coevorden en Defensie heeft in 2005 regelmatig overleg plaatsgevonden over de voortgang van het proces.

Stand van zaken ontwikkeling projecten

In 2005 is door Defensie verder gewerkt aan de planontwikkeling voor het windpark Coevorden. Er is overeenstemming bereikt met de grondeigenaren en de planologische procedure is gestart. Defensie heeft een verzoek ingediend bij de gemeente om medewerking te verlenen aan een procedure ex artikel 19 van de Wet op de ruimtelijke ordening (WRO). De gemeenteraad heeft in de vergadering van december 2005 besloten medewerking te verlenen aan het verzoek en een voorbereidingsbesluit voor het gebied genomen. Dit betekent dat de planologi-

sche procedure in 2006 verder kan worden vervolgd en naar verwachting in dat jaar kan worden afgerond.

Provinciale Staten (PS) hebben bij de vaststelling van het POP tevens een motie aangenomen waarvan de strekking is dat als voor 1 januari 2006 niet begonnen is met de realisatie van het windpark Coevorden, Gedeputeerde Staten (GS) naar alternatieven dient te gaan zoeken. Het gevolg hiervan is dat er een snellere voortgang moet komen in de planontwikkeling van het windpark Coevorden. Het besluit van de gemeenteraad om medewerking te verlenen aan de planologische procedure en een voorbereidingsbesluit te nemen is hierbij een belangrijke stap vooruit. Naar verwachting kan de planologische procedure in 2006 worden afgerond en is hiermee zicht op de realisatie van het, in het provinciaal beleid passende, windpark.

PS hebben, bij de behandeling van de uitgangspunten voor de Nota energiebeleid 2 in juni 2005, een tweede motie aangenomen waarin zij GS verzoeken om in de energienota nadrukkelijker de vraag te betrekken op welke wijze Drenthe kan voldoen aan een substantieel hogere taakstelling op het gebied van windenergie dan de in het BLOW akkoord afgesproken 15 MW.

GS hebben naar aanleiding van de motie aangegeven nader onderzoek te verrichten naar de mogelijkheden voor de realisatie van meer windenergie in Drenthe. De resultaten van het bovengenoemde onderzoek zijn bij het schrijven dit jaarverslag nog niet bekend. De verwachting is dat in het voorjaar van 2006 hierover verdere discussie zal plaatsvinden.

Tijdschema BLOW taakstelling

Uit de tekst van het POP blijkt dat er in het provinciaal beleid expliciet ruimte is gemaakt voor de realisatie van een windpark bij Coevorden waarmee naar verwachting aan de taakstelling van 15 MW kan worden voldaan. Op de laatste bladzijde van dit jaarverslag is het schema opgenomen voor Drenthe.

Barrières

In de vorige jaarverslagen is reeds aangegeven dat de provincie Drenthe wordt geconfronteerd met de andere aanpak van windenergie in Duitsland. Deze problematiek is onveranderd.

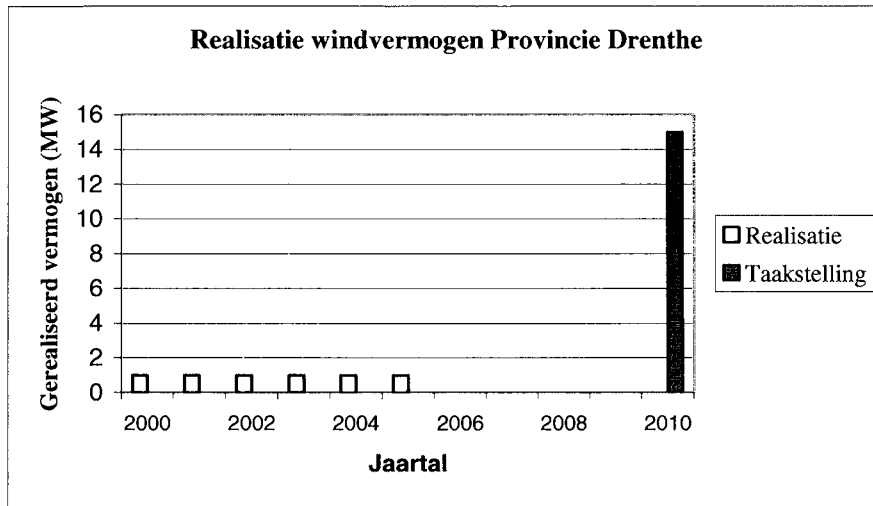
Actualiteiten en vooruitblik

Met de realisatie van het windpark Coevorden, kan Drenthe naar verwachting voldoen aan de taakstelling uit de BLOW. In 2005 is een grote stap gemaakt door het starten van de planologische procedure en door het besluit van de gemeenteraad om een voorbereidingsbesluit voor het gebied te nemen. De planologische procedure zal in 2006 naar verwachting verder afgerond kunnen worden, waarna realisatie van het park kan plaatsvinden. Redelijkerwijs kan realisatie van het windpark plaatsvinden binnen de termijn van de BLOW.

In 2006 zal overleg plaats blijven vinden met de gemeente en Defensie, met als doel de voortgang in de planologische procedure te houden.

Voorshands wordt er vanuit gegaan dat met de realisatie van het windpark Coevorden, Drenthe in 2010 kan voldoen aan haar taakstelling van 15 MW.

In het voorjaar van 2006 zal, naar aanleiding van de motie van PS, de verdere discussie plaatsvinden over de vraag of er naast de locatie Europark meer mogelijkheden worden geboden voor het realiseren van windparken in Drenthe.

Basis gegevens van de projecten			Status en ontwikkelingsfasen										
Gemeente	Projectnaam of locatie	MW's		Project is con- creet ¹⁾ en past ²⁾ in provinciaal resp. gemeentelijk be- leid. Ja / nee / ?	Project is in de Initiatiefase ³⁾ die nog niet in proce- dure zijn			Projecten / Initia- tiefasen (aangekruist per project per jaar)					
		Min	Max.		31-12- 2004	31-12- 2005	31-12- 2004	31-12- 2005	31-12- 2004	31-12- 2005	31-12- 2004	31-12- 2005	
Coevorden	Europark		15	ja									
Totaal			15										15

Voor een toelichting op de voetnoten **1 t/m 4** zie de tabel op pagina 10.

6. Provincie Overijssel

Inleiding

Overijssel heeft in 2005 een belangrijke stap gezet voor de ontwikkeling van windenergie. In het begin van het afgelopen jaar is namelijk de partiële streekplanherziening windenergie voorbereid en vervolgens hebben Provinciale Staten in de vergadering van 14 september de streekplanherziening vastgesteld.

Daarnaast heeft de stuurgroep windenergie Noordoost-Overijssel de landschappelijke beoordeling vastgesteld ten behoeve van de ontwikkeling van de windpark in de gemeenten Hardenberg en Ommen. Vervolgens heeft de stuurgroep dit voorgelegd aan de twee gemeenten, die hier in december een besluit over hebben genomen.

Organisatorische invulling

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	Dhr. T.W. Rietkerk, portefeuille Ruimte en Milieu	Dhr. J.W. Klaasen, portefeuille Bereikbaarheid en Bestuur
Ambtelijk	Dhr. B. Veldboom, eenheid Ruimte, Wonen en Bereikbaarheid	Dhr. P.W.M. Moorman, eenheid Economie, Milieu en Toerisme

Afstemming met gemeenten, maatschappelijke organisaties en marktpartijen

Tijdens de voorbereiding van de streekplanherziening is op verschillende momenten afgestemd met gemeenten, maatschappelijke organisaties en marktpartijen. Dit had vooral betrekking op de voorbereiding van de ontwerp streekplanherziening en vervolgens op de beantwoording van de ontvangen bedenkingen.

Daarnaast is overleg gevoerd met de gemeenten waar reeds initiatieven in voorbereiding waren. Met de gemeenten in Noordoost-Overijssel vindt in de Stuurgroep windenergie Noordoost-Overijssel periodiek overleg plaats.

Algemene ontwikkelingen

Partiële streekplanherziening 2005

In het afgelopen jaar is de partiële streekplanherziening windenergie voorbereid en vastgesteld. Het ontwerp streekplanherziening windenergie lag in februari en maart 2005 ter inzage in het provinciehuis en de gemeentehuizen. In deze periode zijn 270 schriftelijke bedenkingen omtrent de ontwerpherziening ingediend. Provinciale Staten hebben een bijeenkomst belegd waar belanghebbenden in de gelegenheid werden gesteld met hen van gedachten te wisselen over deze ontwerpherziening.

De schriftelijke bedenkingen zijn beantwoord in een antwoordnota die als bijlage is toegevoegd aan het statenvoorstel voor de partiële streekplanherziening windenergie. In de antwoordnota is aangegeven welke reacties aanleiding gaven tot wijziging van de ontwerp streekplanherziening of het uitvoeringskader.

Provinciale Staten hebben op 14 september 2005, onder aanvaarding van een motie en een amendement, deze streekplanherziening vastgesteld. Het amendement resulteerde in het uitsluiten van de besloten kleinschalige landschappen, de waardevolle oude landschappen en de nationale landschappen (Ijsseldelta en Noordoost-Twente). De motie betrof het maximaliseren van het aantal windturbines in Dedemsvaart-Zuid/Ommen-noord en Dalfserveld tot acht per gebied.

Hoofdpijnen van het nieuwe beleid

De streekplanherziening biedt ruimte voor de ontwikkeling van windenergie; het behoud van de ruimtelijke kwaliteit staat hierbij centraal. Dit wordt als volgt geconcretiseerd:

- De provincie wijst zoekgebieden aan waar gemeenten nader kunnen bepalen welke locaties in het buitengebied geschikt zijn voor grootschalige opstellingen van windturbines; gebieden met belangrijke natuur- en landschapswaarden zijn uitgesloten voor windturbines. Daarnaast kunnen op bedrijventerreinen die groter zijn dan 40 ha windturbines worden geplaatst.
- De provincie geeft in het nieuwe streekplan en het uitvoeringskader duidelijke voorschriften en richtlijnen voor gemeenten die locaties voor windturbines willen aanwijzen; hiermee worden de belangen van omwonenden, natuur, landschap en andere functies beschermd.

In het ontwerp is een kaart opgenomen, waarop drie gebieden zijn aangegeven: (1) zoekgebieden voor windturbines; (2) zoekgebieden met beperkingen en (3) gebieden die uitgesloten zijn vanwege natuur- en landschapswaarden of op basis van uitgebreid onderzoek.

De partiële herziening windenergie is ook in te zien op internet:

Energiebureau Overijssel

Sinds 2002 is met provinciale steun het Energiebureau Overijssel actief. Dit bureau stimuleert en begeleidt windenergie-initiatieven. Gemeenten konden ook in 2005 een beroep doen op het Energiebureau voor ondersteuning bij communicatie en informatievoorziening. Zo voert het bureau het secretariaat bij de uitvoering van het Plan van Aanpak voor windenergie in de gemeenten Hardenberg en Ommen. De gemeenten Zwolle, Dalfsen, Deventer, Steenwijkerland en Almelo zijn actief benaderd en geadviseerd.

Het energiebureau is in 2002 voor een periode van vier jaar opgezet als netwerkorganisatie voor de promotie van duurzame energie. Volgens afspraak heeft zij haar activiteiten per 1 januari 2006 beëindigd.

Knelpunten

De vestigingsmogelijkheden voor windturbines in de zoekgebieden zijn veelal beperkt door het grote aantal verspreid liggende woningen in het buitengebied. Daarnaast grenzen enkele zoekgebieden aan gebieden met belangrijke natuur- en landschapswaarden.

Het afgelopen jaar is duidelijk geworden dat de maatschappelijke weerstand tegen windenergie toeneemt. Hoe concreter de initiatieven, hoe krachtiger de weerstand.

Stand van zaken ontwikkeling projecten

Initiatieven in Overijssel

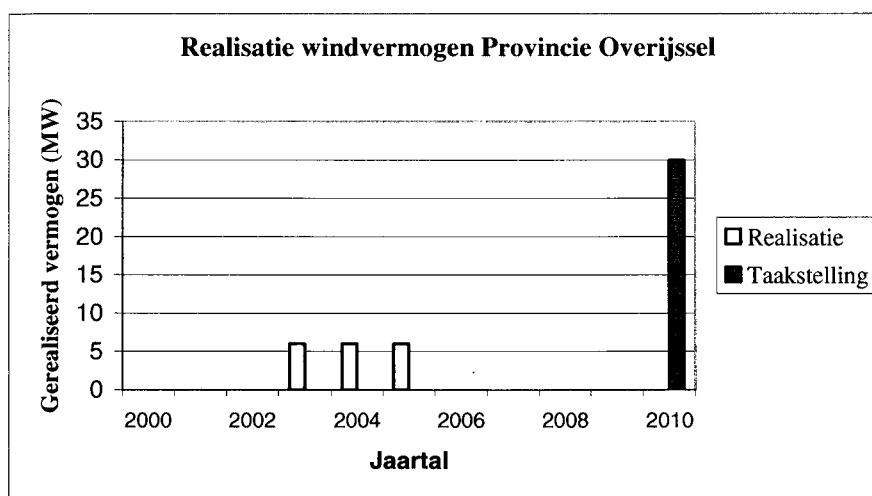
- In Dedemsvaart-zuid/Ommen-noord is een werkgroep ingesteld waarin ,naast de gemeenten Ommen en Hardenberg en de provincie ook SenterNovem, Royal Haskoning en het Energiebureau Overijssel zijn vertegenwoordigd. SenterNovem vervult naast de inhoudelijke inbreng, de rol van voorzitter in deze werkgroep. Voor een deel van de activiteiten van de werkgroep (onderzoek landschappelijke inrichtingsstudie en ondersteuning KE-MA) is subsidie verkregen van de Expertpool van SenterNovem. De werkgroep heeft een landschappelijke beoordeling laten opstellen door Royal Haskoning waarin de meest gewenste plaatsing van windturbines voor dit gebied is beschreven. Deze is in juli vastgesteld door de stuurgroep en voorgelegd aan de gemeenten Hardenberg en Ommen. In oktober zijn in deze gemeenten inloopbijeenkomsten georganiseerd voor initiatiefnemers, omwonenden en andere belanghebbenden. Vervolgens hebben de colleges van B en W van deze twee gemeenten de landschappelijke beoordeling voorgelegd aan de gemeenteraden. Beide gemeenten hebben hiermee ingestemd, echter de gemeenteraad van Hardenberg heeft, via een amendement, de verdere uitvoering opgeschort tot 2008.

- De gemeenten Dalfsen en Zwolle werken gezamenlijk aan de voorbereidingen voor windenergie in het Dalfserveld en Tolhuislanden. Deze voorbereidingen worden afgerond in 2006.
- De gemeente Steenwijkerland heeft een wijziging van het bestemmingsplan in voorbereiding, waarschijnlijk biedt dit mogelijkheden voor twee opstellingen van 10-12 MW.
- In Kampen is een initiatief op een bedrijventerrein in ontwikkeling (ca 14 MW).
- Op verschillende andere bedrijventerreinen bestaan plannen voor één of enkele windturbines. Gemeenten wachten veelal nog op duidelijkheid omtrent de geluidsruimte.

In 2005 zijn geen plannen bij de provincie ingediend ter toetsing aan het interim-beleid. Het totale opgestelde vermogen in Overijssel is daarmee ongewijzigd, namelijk 6 MW (3 turbines opgesteld in 2003 in de gemeente Staphorst).

Actualiteiten en vooruitblik

In het streekplan zijn de kaders voor windenergie in Overijssel vastgesteld. De provincie gaat er van uit dat de taakstelling uit de BLOW hiermee ruim kan worden gehaald. Uit de inventarisatie blijkt dat er een groot aantal initiatieven is. In 2006 moet duidelijk worden in hoeverre de mogelijkheden kunnen worden benut. Het voortouw ligt nu bij de gemeenten en de initiatiefnemers. De provincie wil, met behulp van onder meer SenterNovem, de gemeenten hierbij ondersteunen.

Basis gegevens van de projecten in Overijssel			Status en ontwikkelingsfasen									
Gemeente	Projectnaam of locatie	MW's		Project is concreet ¹⁾ en past ²⁾ in provinciaal resp. gemeentelijk beleid. Ja / nee / ?	Projectfasen (aangekruist per project per jaar)							
		Min	Max.		Projecten in de Initiatiefase ³⁾ die nog niet in procedure zijn	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005	Projecten / Initiatieven waarvoor alle vergunningen zijn verleend ⁴⁾		
Ommen en Hardenberg	Dedemsvaart-Zuid		20	ja	ja	x						
Dalfsen en Zwolle	Dalfserveld en Tolhuislanden		20	ja	ja	x						
Steenwijkerland	Scheerwolde		12	ja	ja	x						
Steenwijkerland	Baarlo		10	ja	ja	x						
Kampen	Haatlandhaven – Zuiderzeehaven		14	ja	ja	x			x			
Totaal			76	76	76	14	62	14	62	14	14	

Voor een toelichting op de voetnoten **1 t/m 4** zie de tabel op pagina 10.

Gerealiseerd: Staphorst – Spoorwind

6 MW

Conclusie: het te verwachte totale vermogen is

6 à 82 MW

7. Provincie Gelderland

Inleiding

De provincie Gelderland heeft de ijkpunten van de Bestuursovereenkomst Landelijke Ontwikkeling Windenergie in het provinciale energiebeleid geïntegreerd. De BLOW taakstelling van 60 MW is, als het gaat om het uiteindelijk te realiseren vermogen, sinds de keuzenotitie energiebeleid van 2003 opgevolgd door een doelstelling van 100 MW. De BLOW-verplichting, dat eind 2005 voor 60 MW aan locaties in planologische procedure moet zijn gebracht, blijft echter van operationele betekenis bij het realiseren van de doelstelling. Deze eerste stap in de richting van het behalen van de einddoelstelling is met de hakken over de sloot gehaald.

Organisatorische invulling

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	Dhr. Th. Peters, portefeuille Ruimtelijke Ordening	Dhr. R. van Diessen, portefeuille Economische Zaken (coördinatie energiebeleid)
Ambtelijk	Dhr. J. Rocks, coördinator windenergie	Dhr. B. Jeroense, coördinator energiebeleid

De inzet van een externe windenergieconsulent was in 2005 gericht op ondersteuning van individuele gemeenten bij de procedure voor de realisatie van een windturbinepark.

Algemene ontwikkelingen

Ruimtelijk beleid

Op 20 september 2005 is het nieuwe Streekplan van de provincie Gelderland van kracht geworden. In dit streekplan zijn zoekzones voor windenergie opgenomen. Deze zoekzones zijn aan de hand van een set van milieutechnische, landschappelijke en natuur-criteria geselecteerd. Iedere zoekzone biedt ruimte voor minimaal 4 windturbines. Het aantal zoekzones is ruim voldoende om de gestelde doelstelling aan opgesteld vermogen te halen. Het is nu aan de regio's en aan de gemeenten om invulling te geven aan deze zoekzones. Indien zij hierin hun verantwoording nemen is de realisatie van 100 MW in 2010 zeker gesteld.

In het streekplan worden in het kader van overgangsrecht lopende projecten voor windturbineparken, die in wezen niet meer passen in het nieuwe beleid, verder planologisch ondersteund, indien het bestemmingsplan dat hierin voorziet voor 1 januari 2008 is vastgesteld.

Energiebeleid

Operationele doelstellingen zijn door Provinciale Staten vastgelegd in de provinciale Energie-nota 2004-2007, een koepelnota voor aspecten van duurzame energievoorziening in de provinciale strategische plannen en voor de integrale aanpak van het stimuleringsbeleid. Vanuit een procesmatige benadering is gesteld dat in 2005 sprake moet zijn van een 'planningsruimte' voor 140 MW op beleidsmatig door gemeenten goedgekeurde locaties. Deze doelstelling is gehaald. De marge van 40 MW moet voorkomen dat door kleiner uitvallen of afvallen van locaties in planologische procedures de doelstelling van 100 MW niet (tijdig) wordt gerealiseerd. Indicatieve taakstellingen verdelen de planningsruimte over 6 wgr-regio's en zijn de basis voor samenwerking met regio's en het leveren van procesondersteuning aan gemeenten. De (aantallen) zoekzones per regio in het ontwerp Streekplan en de indicatieve taakstellingen zijn uiteraard aan elkaar gerelateerd en zijn een maat voor het ruimtelijk-economisch potentieel en bestuurlijk draagvlak voor windenergie in de regio's.

Regionale uitvoeringsprogramma's

Windenergie is in 2005 geagendeerd als onderwerp voor de regionale uitvoeringsprogramma's (RUP's). De provincie wil daarin met de regio's afspraken maken over de uitvoering van majeure projecten die mede nodig zijn ter verwezenlijking van het provinciale omgevingsbeleid. In verband met de middeleninzet die aan de RUP's is gekoppeld, bestaat hierin een bestuurlijk drukmiddel om (inter)gemeentelijke besluitvorming over voorkeurslocaties te bespoedigen. Met name in één regio heeft dit geleid tot de wenselijke regionale werkafpraak over de besluitvormingsprocedure voor realisatie van het resterende windenergievermogen binnen de taakstelling.

Belemmeringen

Op dit moment zijn de individuele gemeenten de beslissende factor voor het welslagen van een windturbinepark. Er zijn voldoende initiatiefnemers voor het opzetten van een windturbinepark, veel grondeigenaren willen hun grond ter beschikking stellen hiervoor en de provincie heeft door het vaststellen van het streekplan 2005 voldoende ruimte geboden voor het realiseren van windturbineparken. De snelheid waarmee sommige gemeenten de zaak ter hand nemen baart enige zorgen. Hiervoor zijn een aantal factoren aan te geven:

- Beperkte beschikbare tijd binnen het ambtelijk apparaat om een project voortvarend af te handelen.
- Het steeds opdoemen van nieuwe hindernissen zoals de radarproblematiek en elementen uit de vogel- en habitatrichtlijn. Dit noopt tot steeds meer nieuw onderzoek.
- De weifelende politieke afweging bij gemeentebestuur en raadsleden. Zeker met de gemeenteraadsverkiezingen voor de deur zullen de broodnodige lokale beslissingen over windenergie bij veel gemeenten vertraagd worden. Windenergie is vaak geen onderwerp waar men de verkiezingen mee kan winnen.

De provincie probeert zoveel mogelijk, op verzoek hiertoe, ondersteuning te bieden aan gemeenten.

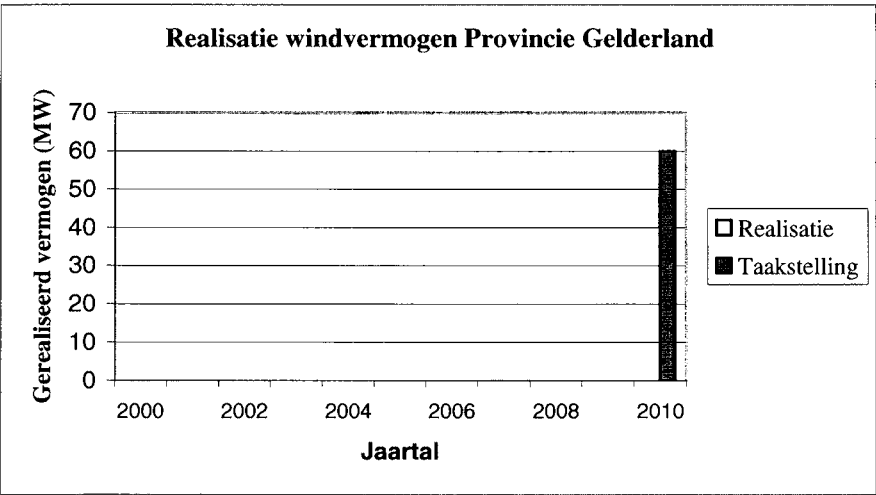
Stand van zaken projecten

Er is op dit moment 12 MW aan windenergie gerealiseerd in de gemeenten Zutphen en Culemborg. Er is 48 MW in planologische procedure, waarvan 20 MW is vergund maar nog niet onherroepelijk. Daarmee haalt de provincie Gelderland met de hakken over de sloot haar ijkpunt van 60 MW in planologische procedure eind 2005. Van de vele projecten die nog in de initiatieffase zitten (nog ruim 100 MW) zullen een aantal projecten op korte termijn de planologische procedure opstarten. Deze projecten zullen een belangrijke bijdrage leveren aan het behalen van de provinciale doelstelling van 100 MW. De andere projecten zijn beleidsmatig ondersteund maar dienen nog versterkt te worden in hun politieke, maatschappelijke en technische onderbouwing.

Er zijn ook een drietal projecten afgevoerd uit de lijst. Het project Looveer is afgefallen omdat het beleidsmatig niet paste binnen het oude en nieuwe streekplan. Het project A28/Nulde 't Oever is afgefallen door een negatief besluit van de gemeenteraad van Putten. Het project in Barneveld is afgefallen vanwege de radarproblematiek van Defensie.

Actualiteiten en vooruitblik

In 2006 zullen er weer een aantal projecten in planologische procedure worden gebracht. Wellicht zullen er ook een aantal initiatieven om nog onbekende redenen afvallen. Er zullen echter ook nieuwe initiatieven bijkomen omdat het streekplan van Gelderland hiertoe de ruimte biedt en er voldoende initiatiefnemers actief en bereid zijn om nieuwe projecten te ontwikkelen. De gemeenten (in regioverband) zullen de afweging maken of deze nieuwe initiatieven planologisch ondersteund gaan worden.

Basis gegevens van de projecten in Gelderland			Status en ontwikkelingsfasen												
Gemeente	Projectnaam of locatie	MW's		Kan de grondpositie een belemmering zijn?	Project is concreet ¹⁾ en past ²⁾ in provinciaal resp. gemeentelijk beleid. Ja / nee / ?	Projectfasen (aangekruist per project per jaar)									
		Min	Max.			Projecten in de Initiatiefase ³⁾ die nog niet in procedure zijn		Projecten / Initiatieven waarvoor alle vergunningen zijn verleend ⁴⁾							
				Ja/nee/?	Prov.	Gem.	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005	
Achterhoek															
Aalten	Het Goor/ Hagenwind	20	20		ja	ja			x						
Oude IJsselstreek/ Montferland	Netterden	9	12		ja	ja	x	x							
Berkelland/Groenlo	De Laarberg	3	8		ja	ja		x							
Knooppunt Arnhem-Nijmegen															
Duiven/Angerlo	Lathum	18	18		ja	ja	x								
Lingewaard	Looveer	0	0		nee	ja			x						
Nijmegen/Overbetuwe	De Griff/A15	10	20		ja	ja	x	x							
Beuningen	A50/ Maas en Waalweg	10	12		ja	ja	x	x							
Stedendriehoek															
Zutphen	De Mars	6	6		ja	ja							x	x	
Apeldoorn	Ecofactorij	6	10		ja	ja	x	x							
Voorst	Nijbroek	0	12		ja	nee									
Noordwest-Veluwe															
Hattem/Oldebroek	Hattermerbroek	9	24		ja	ja	x	x							
Putten	A28/ Nulde 't Oever	0	0		nee	nee	x	gestopt							
De Vallei															
Nijkerk	A28/ Arkervaart	10	10		ja	?	x	x							
Barneveld	A1/Zeumeren	0	0		ja	ja			x			gestopt			
Ede	ISEV/A30	2	9		ja	ja			x						
Wageningen	Haarweg	6	8		ja	ja			x						
Rivierenland															
Culemborg	N320/Rietveld	6	6		ja	ja							x	x	
Nederbetuwe	A15/Hoogbroek	10	10		ja	ja				x					
Buren	A15	10	10		ja	?	x	x							
Geldermalsen/Tiel	AVRI-terrein	9	15		ja	?	x	x							
Neerijnen	Molenveld	18	18		ja	ja	x	x							
Druuten	Puijfflijk	9	9		ja	ja	x	x							
Totaal		171	237		171-237	142-190	118-158	111-165	30	28	12	32			

Voor een toelichting op de voetnoten 1 t/m 4 zie de tabel op pagina 10.

8. Provincie Flevoland

Inleiding

Provinciale Staten hebben per 1 juli 2005 een tijdelijke stop ingesteld op de plaatsing van windmolens in Flevoland. Hiermee wordt de gelegenheid gecreëerd om de beleidsherziening windenergie voor te bereiden, zonder dat nog nieuwe windenergieopstellingen worden gerealiseerd die mogelijk niet in het nieuwe beleid passen. In november hebben Provinciale Staten op grond van de nota "Windenergie, verkenning beleidsopties" gesproken over de gewenste beleidsontwikkeling. Hierin staat het terugbrengen van het aantal windmolens centraal. Door opschalen en saneren kan met veel minder molens meer energie opgewekt worden.

Organisatorische invulling

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	Dhr. A. Greiner Gedeputeerde Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken	
Ambtelijk	Dhr. J. van den Berg	

Afstemming met gemeenten, maatschappelijke organisaties en marktpartijen

De provinciale werkzaamheden voor de uitvoering van de BLOW afspraken vallen onder de portefeuille van de gedeputeerde Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken, de heer Andries Greiner, en worden uitgevoerd door de provinciale windcoördinator de heer Jan van den Berg.

Behalve Urk hebben alle gemeenten een medewerker die actief het windenergiebeleid verzorgt en contactpersoon is voor initiatiefnemers.

De beleidsontwikkeling wordt aangestuurd door een Forum Windenergie waarin de gedeputeerde en een wethouder uit alle gemeenten deelnemen. Er is regulier ambtelijk overleg met de gemeentelijke windenergie-coördinatoren. Voor de afstemming met de belangengroepen bestaat een klankbordgroep windenergie die de provincie adviseert over onderzoeken en beleidsvoorstellen.

Algemene beleidsontwikkelingen

In 2005 heeft Flevoland geleerd dat windenergie als bindende factor voor klimaatbeleid, economische ontwikkelingen, leefbaarheid platteland en technische innovatie tanende is.

Dit komt vooral door de beleving van de windenergieprojecten. Men vindt dat er de laatste jaren wel erg veel windmolens zijn geplaatst. Alles overziende wordt dit soms als chaotisch ervaren. Van dichtbij zijn de verschillende opstellingen beter herkenbaar en acceptabel. Ook door de groei in maatvoering van windmolens is een nieuwe dimensie bereikt die eerder in regionale dan lokale structuren past en ook als zodanig beleefd wordt. Het is daarom van groot belang dat er een duidelijke ontwerpstrategie voor de nieuwe grootschalige windenergieprojecten wordt ontwikkeld. Flevoland kijkt met belangstelling uit naar de resultaten van de opdracht, om een essay over dit onderwerp te schrijven, aan het atelier van de Rijksbouwmeester.

Een ander aspect dat van invloed is op het verminderen van het draagvlak voor windenergieprojecten is de onderschatting van het onbehagen voor nieuwe technologie. Een culturele verklaring leert ons dat na de euforie voor het nieuwe, onbehagen opduikt en vernieuwingen als monsters¹ worden gezien. Monsters als oneigenlijk element in onze cultuur. Het nieuwe is niet echt iets van onszelf geworden. In Flevoland denken we dit te kunnen keren door een deel van

¹ *De culturele domesticatie van nieuwe technologie*, Martijntje Smits

de revenuen van nieuwe windenergieprojecten te besteden aan gebiedsgebonden projecten voor landschapsbouw, natuur en recreatie. Op zich lijkt dit niet genoeg om windenergie iets eigens van Flevoland te maken. Ons helpt hierbij dat de kritische houding ten opzichte van windenergie nu enigszins keert en windenergie weer “mag” .

In de tekst van het concept omgevingsplan 2006 wordt voorgesteld om het windenergiepotentieel de komende tien tot vijftien jaar door opschalen en saneren te concentreren op enkele plekken in Flevoland en daarmee de openheid in het landschap terug te laten keren. Gelet op de huidige omvang en de lopende plannen van windenergieprojecten gaat het daarbij om een windenergiepotentieel van 1200 MW en een afname van het aantal windmolens met 45%.

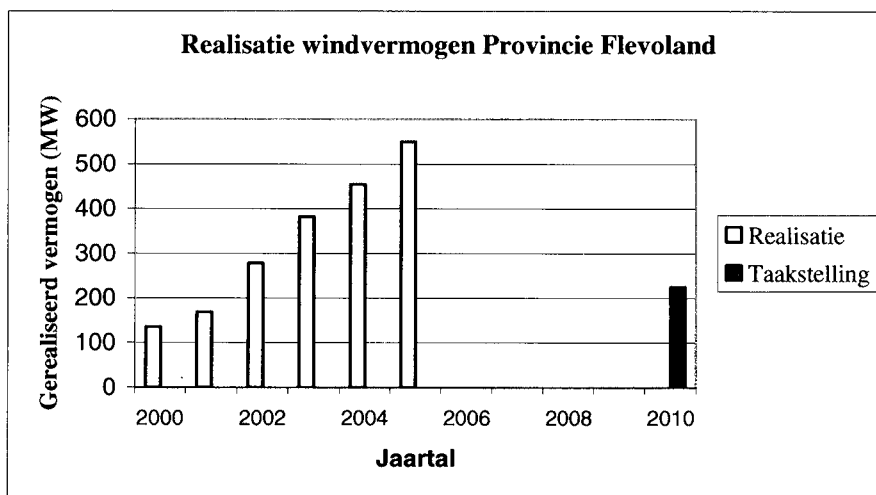
Stand van zaken projecten

Op 31 december 2005 bedroeg het opgestelde windenergievermogen in Flevoland 550 MW. In 2005 is 96 MW bijgeplaatst. De stand van zaken blijkt uit bijgaand schema.

Actualiteiten en vooruitblik

In 2006 wordt in Flevoland het nieuwe Omgevingsplan vastgesteld. De kaders voor het windenergie beleid worden daarin vastgelegd. Voor de uitvoering van het opschalings- en saneringsbeleid windenergie zal de provincie, samen met de gemeenten, een beleidsregel en een draaiboek “Opschalen en Saneren Windenergie” opstellen.

Daarnaast vereist de schaalvergroting van de windenergieprojecten de bijzondere aandacht van de provincie. Er zal samengewerkt moeten worden in projecten om te kunnen saneren en opschalen. Voor het welslagen hiervan zullen de huidige eigenaren de slag moeten maken van eigenaar van een windmolen naar deelnemer in een windenergieproject. Als de eigenaren deze omslag maken kan het windenergie potentieel in Flevoland groeien, de openheid in het landschap terugkeren en het draagvlak onder de inwoners weer terugkeren.

Basis gegevens van de projecten in Flevoland			Status en ontwikkelingsfasen											
Gemeente	Projectnaam of locatie	MW's		Kan de grondpositie een belemmering zijn?	Project is concreet ¹⁾ en past ²⁾ in provinciaal resp. gemeentelijk beleid. Ja / nee / ?	Projectfasen (aangekruist per project per jaar)								
		Min	Max.			Projecten in de Initiatiefase ³⁾ die nog niet in procedure zijn	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005		
Almere	A 27		25	nee	ja	ja				x				
Dronten	Zeebienstocht*		25	nee	ja	ja				x				
Lelystad	IDLO**		50	nee	ja	ja						x		
Noordoostpolder	Windkoepel	190	350	nee	ja	ja				x	x			
Zeewolde	Zuidlob***		108	nee	ja	ja				x	x			
	Sternweg****		27	nee	ja	ja				x	x			
Totaal		190	585	585	395-585	395-585				345-535	345-535	50	50	50

Voor een toelichting op de voetnoten 1 t/m 4 zie de tabel op pagina 10.

Toelichting op de sterren:

* Plan Zeebienstocht is in 2005 opgeschaald van 15 naar 25 MW

** Aanbested, bouw voorjaar 2006

*** Plan Zuidlob is aangepast op grond van het beleid *Opschalen en saneren*, oorspronkelijk 90 MW, nu 108 MW

**** Plan Sternweg is aangepast op grond van het beleid *Opschalen en saneren*, oorspronkelijk 45 MW, nu 27 MW

In Flevoland wordt alleen medewerking verleend aan nieuwe opstellingen bij vervanging van bestaande windturbines. Op het te vervangen vermogen wordt een toename van 30% toegestaan, daarmee komt het energiepotentieel op 1200 MW (Omgevingsplan 2006-2010). Als gevolg van het besluit *Tijdelijke stop plaatsing windturbines* zijn de plannen Hoge Vaart Dronten en A6 en WOVL Lelystad vervallen en is plaatsing op grond van het assenplan Zeewolde niet meer mogelijk.

9. Provincie Utrecht

Inleiding

In het Plan van Aanpak van de Provincie Utrecht is aangegeven dat wij¹ een sturende en regisserende rol willen vervullen bij de totstandkoming van de BLOW-taakstelling en de plaatsing van windturbines. Dat betekent dat wij de realisering van een beperkt aantal (grootschalige) opstellingen willen bevorderen, waarbij we een actieve rol zullen spelen in de ondersteuning van gemeenten en bij het volgen van de benodigde planologische procedures. Wij staan vanuit een oogpunt van ruimtelijke ordening en landschapsbehoud geen ongebreidelde toepassing van windenergie voor. Slechts op die plaatsen die daarvoor vanuit landschappelijk oogpunt geschikt zijn willen wij realisering van windturbines mogelijk te maken. Onze ambitie reikt dan ook niet verder dan realisering van 50 MW.

In het Streekplan, dat Provinciale Staten op 13 december 2004 hebben vastgesteld, zijn een viertal locaties als indicatieve aanduidingen met een gezamenlijke capaciteit van ca. 48,5 MW opgenomen. Hiernaast biedt het Streekplan ruimte aan kleinschalige bottom-up initiatieven, voor zover deze passen in de randvoorwaarden die daarvoor in het Windplan Utrecht zijn opgenomen.

De vier in het Streekplan aangewezen locaties bieden, samen met de kleinschalige mogelijkheden, voldoende ruimte voor de realisering van de Utrechtse BLOW-taakstelling. Deze realisering kan evenwel door politiek-bestuurlijke en maatschappelijke weerstand op gemeentelijk niveau bemoeilijkt worden.

Organisatorische invulling BLOW

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	Dhr. J. Binnenkamp, gedeputeerde voor o.a. Milieu	Dhr. Mr. J.H. Ekkers, gedeputeerde voor o.a. Ruimtelijke Ordening
Ambtelijk	Mevr. R. Kraaijer van de Dienst Ruimte en Groen <i>Wegens ziekte zijn haar werkzaamheden een aantal maanden waargenomen door Dhr. H. Manschot</i>	Dhr. K. Koster van de Dienst Water en Milieu

Afstemming met gemeenten, marktpartijen en maatschappelijke organisaties

Met de gemeenten waar de indicatieve aanduidingen in het Streekplan zijn opgenomen is bestuurlijk overleg geweest om te sonderen in hoeverre zij bereid zijn om deze locaties te ontwikkelen en daarvoor de benodigde planologische procedures te starten. Dit heeft nog niet tot concrete resultaten geleid. Ook met de gemeenten die eigen initiatieven ontwikkelen is overleg gevoerd om te trachten in samenwerking tot realisering van de beoogde locaties te komen.

Algemene ontwikkelingen

De gewijzigde vaststelling van het Streekplan (minder locaties en geen concrete beleidsbeslissingen) heeft ons genoodzaakt een iets andere koers te varen. Het voeren van overleg met de betrokken gemeenten heeft een meer prominente plaats ingenomen dan al was gepland. Echter, de meeste gemeenten blijken vooralsnog niet bereid hun eerder ingenomen negatieve standpunt te wijzigen waardoor de realisering van de locaties bijzonder onzeker is.

Stand van zaken projecten

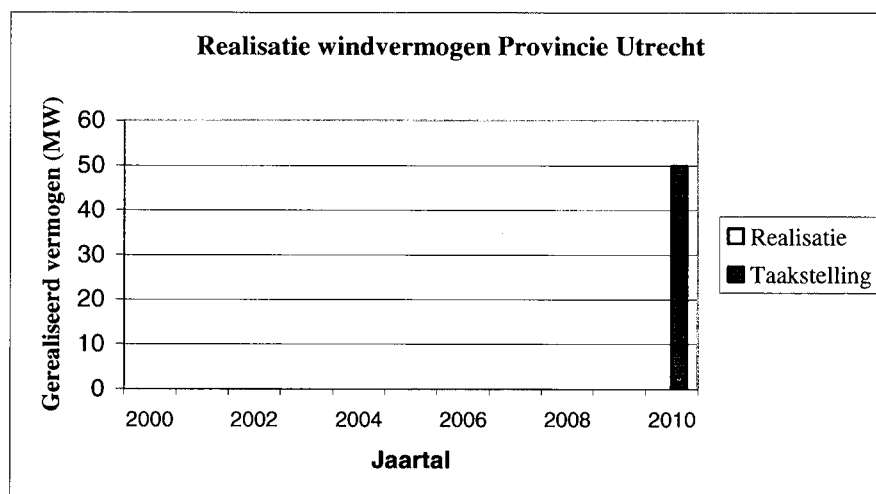
Er zijn in 2005 in de Provincie Utrecht nog geen windturbines gerealiseerd. Wel zijn een aantal bouw- en milieuvergunningen verleend en bestemmingsplannen in procedure gebracht die

¹ Gedeputeerde Staten

plaatsingsmogelijkheden voor windturbines bevatten. Dit betreft locaties in de gemeenten Lopik (9 MW), Houten (9 MW) en Nieuwegein (15 MW). Er zijn diverse andere initiatieven, zowel voor de grootschalige opstellingen als voor een aantal kleinschalige opstellingen. Omdat de meeste gemeenten wiens grondgebied het betreft echter tegen realisering van windturbines zijn, zal naar verwachting slechts voor een beperkt aantal een planologische procedure worden gestart. Dit betreft waarschijnlijk de streekplanlocatie in de gemeente Loenen en twee kleinschalige locaties in de gemeenten De Ronde Venen en IJsselstein.

Actualiteiten en vooruitblik

Het voeren van overleg met en het stimuleren van de betrokken gemeenten heeft nog niet overal het gewenste resultaat opgeleverd. De meeste gemeenteraden zijn niet bereid hun eerder - in het kader van het Streekplan – ingenomen negatieve standpunt te wijzigen. In maart 2006 zijn er evenwel weer gemeenteraadsverkiezingen. Na deze raadsverkiezingen zullen wij nieuwe bestuurlijke overlegondes houden, in de hoop dat een nieuwe gemeenteraad bereid is tot het innemen van een ander standpunt.

Basis gegevens van de projecten in Utrecht			Status en ontwikkelingsfasen											
Gemeente	Projectnaam of locatie	MW's		Kan de grondpositie een belemmering zijn?	Project is concreet ¹⁾ en past ²⁾ in provinciaal resp. gemeentelijk beleid. Ja / nee / ?		Projecten in de Initiatieffase ³⁾ die nog niet in procedure zijn				Projectfasen (aangekruist per project per jaar)			
		Min	Max.		Prov.	Gem.	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005
Abcoude	ARK Baambrugge	12	15	nee	ja	nee	x	x						
Loenen	A2 Loenen	6	9	nee	ja	?	x	x						
Woerden	A12 Woerden Zuidwest	6	8	nee	ja	nee	x	x						
Houten	ARK Schalkwijk	20	24	nee	ja	nee	x	x						
Houten	De Meerpaal	7,5	9	nee	ja	ja								
Nieuwegein	Het Klooster	12	15	ja, voor 1 turbine	ja	ja			x	x				
Lopik	Bedrijventerrein	7,5	9	nee	ja	ja						x	x	
IJsselstein	RWZI	2	9	?	?	?	x	x						
De Ronde Venen	N201	6	9	?	?	?	x	x						
Totaal		79	105		71-87	27-33	52-74	52-74	12-15	12-15	15-18	15-18	15-18	

Voor een toelichting op de voetnoten 1 t/m 4 zie de tabel op pagina 10.

10. Provincie Noord-Holland

Inleiding

In januari 2003 heeft de toenmalige gedeputeerde Milieu, Mevrouw A. Wildekamp, samen met de burgemeester van de Wieringermeer het windpark Oudelandertocht in gebruik gesteld. Hiermee werd de 100e MW geplaatst vermogen windenergie in Noord-Holland gerealiseerd. In november 2005 heeft gedeputeerde Milieu, de heer A. Moens, samen met wethouder Kay van Noorder Koggeland het windpark langs de A7 in gebruik gesteld. Daarmee werd de doelstelling uit het Collegeprogramma 2003-2007, namelijk 200 MW duurzame energie in 2007, gehaald.

Ook onze BLOW taakstelling van 205 MW voor 2010 is, mede door dit windpark, gerealiseerd. De windenergieteller in Noord-Holland staat in december 2005 op 208 MW.

Daar is bij de feestelijke ingebruikname op 11 en 12 november uitvoerig stil gestaan.

Gedeputeerde Moens heeft bij deze gelegenheid aangegeven dat Gedeputeerde Staten de lat voor 2010 heeft gelegd op 300 MW.

In het Ontwikkelingsbeeld Noord-Holland noord (N-HN) is gesteld dat een CO₂ neutrale ontwikkeling van het plangebied betekent dat voor 2014 350 tot 400 MW energie duurzaam moet worden opgewekt. Oplopend tot 750 MW duurzame energie in 2030. Dit zal ongetwijfeld een mix zijn van diverse duurzame energie opties, maar vast staat wel dat windenergie daar de komende decennia een belangrijk aandeel in zal hebben.

Organisatorische invulling BLOW

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	Dhr. A. Moens, gedeputeerde Milieu	Mevr. R. Kruisinga
Ambtelijk	Dhr. P. Bakker, beleidsambtenaar ELM (Economie, Landbouw, Milieu)	Mevr. J. v.d. Pluijm, afdeling ELM

Activiteiten in 2005

- De quick scan door windvereniging De Eendragt voor de locatie Falga bij Den Helder is afgerond. Het idee is om op deze locatie een windpark van 40-50 MW te realiseren met zoveel mogelijk partijen in en rond Den Helder om een maximaal lokaal draagvlak te krijgen.
- Met steun van de provincie is het windplan voor de gemeente Zijpe geactualiseerd. Er vinden nu inspraakrondes plaats.
- De windenergiecoördinator van Noord-Holland heeft, namens het landelijke BLOW coördinatorenoverleg, zitting gehad in de werkgroep die de tussenevaluatie BLOW 2005 heeft begeleid.
- In 2005 zijn de meeste opschalingsprojecten in de voorkeursgebieden van de windkanskaart afgerond.
- In Amsterdam Westpoort is 9 MW windenergie gerealiseerd.
- Uit het windplan West-Friesland is het windpark Noorder Koggeland gerealiseerd van 6 x 850 KW.
- Bij Oudekerk aan de Amstel is een windturbine van 2 MW geplaatst.
- Op bedrijventerrein De Trompet in de gemeente Heemskerk is ook een 2 MW turbine in gebruik genomen.
- In november is feestelijk stil gestaan bij het realiseren van de gestelde doelen in het collegeprogramma als wel de taakstelling volgens BLOW.

- In september en november zijn in het gewest Kop van Noord-Holland twee opiniërende workshops gehouden over het toekomstig windenergiebeleid in deze provincie onder het motto; 'meer vermogen op minder palen'.
- Op 7 december is in de Statenzaal van het provinciehuis de door SenterNovem georganiseerde Nationale Windenergie dag gehouden onder het motto: 'Alle winden zijn goed mits ze ons voortdrijven'.

Actuele stand van zaken diverse windprojecten

Andijk PWN terrein

Binnen de gemeenteraad van Andijk is discussie ontstaan over de precieze locatie van de 5 turbines van 2 MW ieder. Lange tijd is uitgegaan van de locatie Buitendijks op de spaarbekens van het waterleiding bedrijf. Hierover is nu twijfel gerezen, waardoor er vertraging is opgetreden.

Alkmaar Boekelermeer

De verwachting is dat de bezwarenprocedures in 2006 zijn afgerond.

Amsterdam Havengebied Westpoort

In totaal was voorzien in 45 MW in dit gebied. Voor een project van 15 MW is de vergunning verleend en zal dit plan in 2006 worden gerealiseerd, ook het ministerie van V&W (LNVL en IVW) heeft ontheffing verleend voor de geldende hoogtebeperkingen i.v.m. Schiphol. Voor 20 MW is dit nog niet het geval omdat men ook hier door de hoogtebegrenzing van Schiphol heen gaat en het ministerie van V&W (LNVL en IVW) bedenkingen heeft of hier mogelijk onaanvaardbare risico's ontstaan voor de luchtvaartveiligheid.

Op het terrein van BP zijn in 2005 3 turbines van 3 MW per stuk, dus totaal 9 MW gerealiseerd.

Amsterdam IJ-oeverproject

De vergunning is verleend en in 2006 zal de eerste 2 MW turbine worden geplaatst.

Zijpe Noord-Hollands kanaal

Door windvereniging de Eendragt en enkele particulieren kan windpark Westeinde worden gerealiseerd. Hier worden 16 Lagerweij turbines van 80 KW per stuk vervangen door 7 turbines van 900 KW. Per saldo een toename van 5 MW.

Ook het, voornamelijk uit Lagerweij-turbines, bestaande windpark bij St. Maartenvlotbrug van

15 x 80 KW zal worden vervangen voor 3 x 2 MW in 2006.

In het 3e kwartaal van 2006 wordt ook het nieuwe windpark langs het N-H kanaal (7 x 850 KW) gerealiseerd.

West-Friesland

De gemeenten Wognum en Opmeer hebben de in het windplan West-Friesland opgenomen locatie in hun gemeente geschrappt. Op diverse andere locaties wordt uitvoering voorbereid. In januari/februari 2006 zal er nog een workshop worden georganiseerd, samen met de Milieudienst West-Friesland en SenterNovem, over draagvlak en participatie.

Heerhugowaard HAL gebied

Een eerste voorselectie van aanbieders is gemaakt om de voorziene 3 x 1 MW te realiseren. Binnenkort zullen drie geselecteerde bedrijven een presentatie houden over hun ingediende voorstel.

Velsen Corus

Het windplan Velsen is door de gemeenteraad aangenomen zodat we er vanuit gaan dat het vergunningverleningstraject voor het windplan Reijndersweg, 5 x 3 MW, in 2006 plaats zal vinden.

Medemblik Wieringermeerdijk

Voor dit zeer omvangrijke windplan van 80 tot 100 MW, dat met de voeten in het IJsselmeer staat, is het vogelonderzoek afgerond. Het onderzoek toont aan dat er zeker perspectieven zijn voor dit windplan.

Samen met de provincie Flevoland zal worden onderzocht wat de cumulatieve effecten zijn van dit plan met haar windplannen aan de rand van het IJsselmeer.

Vervolgens zal een m.e.r.-traject worden opgestart.

Actualiteiten en vooruitblik

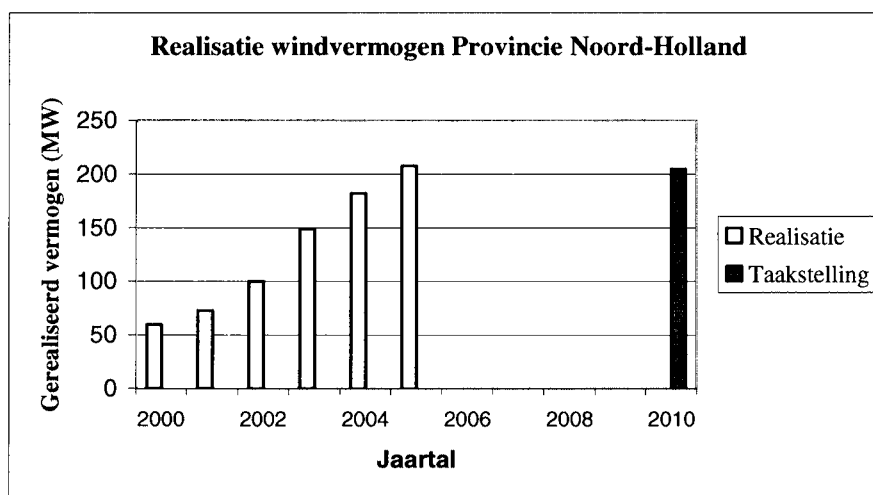
De provinciale windkansenkaart, die is opgenomen in het ontwikkelingsbeeld N-HN, zal ook voor de komende tijd leidraad zijn voor locatie ontwikkeling voor windenergie.

Wel is de vraag of de huidige landschappelijke afwegingen, zoals het volgen van bestaande lijnstructuren in het landschap (wegen/spoor, kanalen, binnendijken), naar de toekomst toe nog houdbaar zijn als de vermogens en daarmee de hoogte van de nieuwe generatie windturbines in de richting gaan van de 3,4 of 5 MW per turbine.

De vraag dient zich aan of de komende generatie windturbines inpasbaar moeten zijn in het landschap of dat we landschappen moeten gaan accentueren met windturbineparken.

In 2005 zijn in het gewest Kop van Noord-Holland met diverse betrokkenen opiniërende workshops gehouden over dit thema. Dit is van belang omdat dit voor de toekomst consequenties kan hebben voor de huidige generatie windlocaties, daar moet zorgvuldig mee worden omgegaan al is het maar om bestaande rechten te respecteren.

Over het te volgen traject naar de toekomstgericht windenergiebeleid zullen eerst bestuurlijke besluiten moeten worden genomen.

Basis gegevens van de projecten in Noord-Holland			Status en ontwikkelingsfasen													
Gemeente	Projectnaam of locatie	MW's		Kan de grondpositie een belemmering zijn?	Project is concreet ¹ en past in provinciaal resp. gemeentelijk beleid ²		Projectfasen (aangekruist per project per jaar)									
		Min	Max.		Ja/nee/?	Prov.	Gem.	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005			
Andijk	PWN terrein		10	ja	ja	ja										
Alkmaar	Boekelermeer		8	nee	ja	ja									x	
Amsterdam	Westpoort		20	nee	ja	ja		x								
Amsterdam	Westpoort		15	nee	ja	ja									x	
Amsterdam	IJ-oever		6	nee	ja	ja									x	
Anna Paulowna	opschaling		6	nee	ja	ja		x								
Zijpe	N-H kanaal		8	nee	ja	ja									x	
Zijpe	N-H kanaal		6	nee	ja	ja		x								
West-Friesland	div. projecten		15	nee	ja	ja								x		
West-Friesland	N.Koggeland		5	nee	ja	ja									x	
West-Friesland	div. projecten		25	nee	ja	ja							x			
Amsterdam	Zeeburg		4	nee	ja	ja										
Heerhugowaard	HAL		6	nee	ja	ja										
Heerhugowaard	De Vork		6	nee	ja	ja								x		
Velsen	Corus		15	nee	ja	ja										
Haarlem	Waarderpolder		4,5	nee	ja	ja										
Haarlemmermeer	A44/A4		8	nee	ja	ja									x	
Zaanstad	Nauernashe polder		4	nee	ja	ja										
Heemskerk	Trompet		2	nee	ja	ja									x	
Oudekerk a/d Amstel	A4		2	nee	ja	ja									x	
Den Helder	N-H kanaal		5	nee	ja	ja									x	
Totaal			180,5		180,5	180,5								90	35,5	55

Voor een toelichting op de voetnoten 1 t/m 4 zie de tabel op pagina 10.

11. Provincie Zuid-Holland

Inleiding

In 2005 hebben vooral de volgende punten de aandacht gevraagd:

- Evaluatie van de nota Wervel
- Een versterkte ontwikkelingsgerichte aanpak

Een tussenevaluatie van de nota Wervel 'Scherper aan de wind' is, zoals toegezegd tijdens de vaststelling ervan in november 2003, in 2005 uitgevoerd. Hierin zijn gelijk de resultaten van een in 2002-2004 uitgevoerd provinciebreed vogelonderzoek verwerkt. Ook de landelijke evaluatie van de BLOW is hierin, voor zover van toepassing voor Zuid-Holland, meegenomen. Uitkomsten waren dat waarschijnlijk zowel de BLOW-taakstelling (205 MW) als de eigen doelstelling (tenminste 250 MW) in 2010 gehaald worden.

Verder bleek dat in verschillende gemeenten de windlocaties uit de nota Wervel niet in de herziening van een ruimtelijk plan was meegenomen, of dat men los daarvan een negatief besluit heeft genomen over een windlocatie. Gemeenten lijken zich veelal niet gebonden te voelen aan de BLOW. Door het dualisme bij gemeenten is het afbreukrisico in een laat stadium van het proces toegenomen.

Organisatorische invulling

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	Dhr. F.D. van Heijningen, portefeuille Milieu	Mevr. L.M. Huizer, portefeuille Middelen
Ambtelijk	Dhr. W.F.J. de Jager, Directie Groen Water Milieu	Dhr. A. Bosma Directie Groen Water Milieu

Afstemming met gemeenten, marktpartijen en maatschappelijke organisaties

In reactie op de effecten van het dualisme en een kritischer publieke opinie is vanuit de provincie versterkt ingezet op een ontwikkelingsgerichte aanpak, waarbij gemeenteraden al in een vroeg stadium worden betrokken. Dat vertaalde zich ook in een versterkte ambtelijke inzet. Daarnaast wordt door GS bij het toetsen van bestemmingsplannen sterker aangedrongen op het onderzoeken en meewegen van een windlocatie door de gemeente. Desnoods wordt ingezet op het gedeeltelijk onthouden van goedkeuring aan een vastgesteld bestemmingsplan, tenzij er zwaarwegende redenen zijn om daarvan af te wijken.

Uit de evaluatie komen een aantal wijzigingen in de locaties van de nota Wervel. Daarnaast is door GS voorgesteld in het licht van het post-Kyoto beleid en de gebleken mogelijkheden voor windenergie in Zuid-Holland een extra doelstelling van 350 MW in 2015 vast te stellen. Naar verwachting beslissen PS daar eerste helft 2006 over.

Met een flink aantal gemeenten waar ruimtelijke plannen of windinitiatieven speelden, is in 2005 contact geweest. In een aantal daarvoor in aanmerking komende locaties is samengewerkt met de Zuid-Hollandse Milieufederatie. Daarnaast is er steeds frequent contact geweest met marktpartijen die actief zijn in het Zuid-Hollandse windveld.

Algemene ontwikkelingen en vooruitblik

De locaties uit de nota Wervel zijn in het in herziening zijnde streekplan Rijnmond, gecombineerd met het regionale structuurplan in het RR2020, ingebracht. Daarnaast ook in de partiële streekplanherziening Zuidplaspolder.

Tijdens het verslagjaar is verschillende keren overleg gevoerd over de belemmeringen rond radars en regionale luchthavens, wat onder meer bij Delft speelt maar ook landelijk. Tot op heden is hier geen oplossing in zicht.

Stand van zaken projecten per 1/1/2006

(zie tabel aan het eind van dit hoofdstuk)

Samenvattend levert de hierboven genoemde tabel het volgende totaalbeeld op:

Ontwikkeling windvermogen Provincie Zuid-Holland

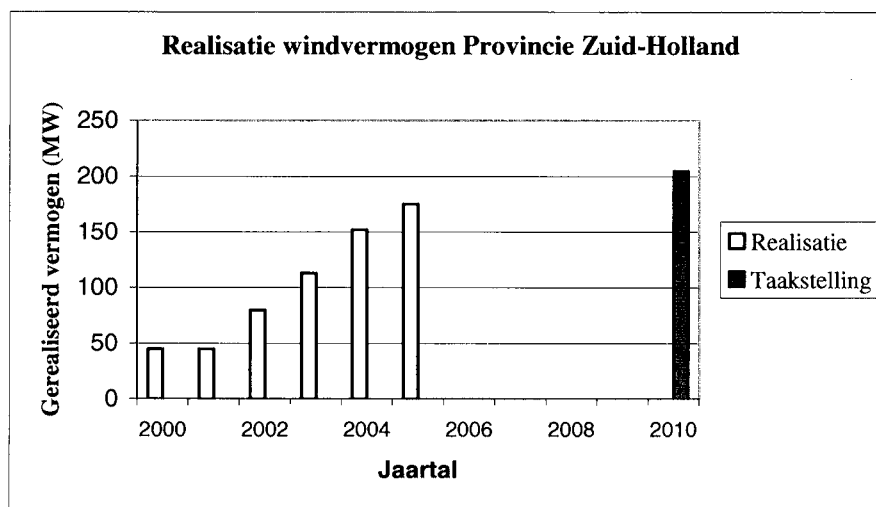
	Per 31-12-2004	Per 31-12-2005
Nog niet in procedure	101	379
In procedure	20	28
Vergunningen verleend	67	53
Gerealiseerd	152	175

De resultaten van de evaluatie van de nota Wervel en de daardoor bijgestelde verwachtingen per project is hierin verwerkt. Door de hogere raming van gemiddeld 3 MW per windturbine (i.p.v. 2 MW vorig jaar) is het totaal hoger geworden. Verder is, in afwijking van vorig jaar aan alle projecten, ook studielocaties en zoekgebieden een raming toegekend. Daardoor is het aantal MW in de initiatieffase met een sprong verhoogd. Het aantal gerealiseerde MW is enigszins vertekend omdat er op 1 locatie al wel een aantal MW is verwijderd, die begin 2006 opgeschaald worden teruggeplaatst (plus 14 MW).

Het aantal MW's 'in procedure' is iets toegenomen, het aantal 'vergunningen verleend' iets afgenomen. Veel vooruitgang die binnen de projecten in de 'initiatieffase' heeft plaatsgevonden is echter in dit overzicht niet zichtbaar, terwijl juist daar de meeste inspanningen op gericht zijn geweest.

Actualiteiten en vooruitblik

Algemeen kan worden gesteld dat het laaghangende fruit is geplukt en dat de jaarlijkse groei in MW wel wat zal afvlakken. Niettemin is de ontwikkeling tot op heden positief en de verwachting is dat de geïntensiverde inzet op een meer ontwikkelingsgerichte manier voldoende is om de gestelde doelen te behalen. Gelet op het ijkpunt per 31/12/2005 is er dan ook geen aanleiding het beleid bij te stellen.

Basis gegevens van de projecten in Zuid-Holland			Status en ontwikkelingsfasen																
Nr	Gemeente	Projectnaam of locatie	MW's		Kan de grondpositie belemmering zijn?	Ja/nee/?	Project is concreet ¹⁾ en past ²⁾ in provinciaal resp. gemeentelijk beleid. Ja / nee / ?	Prov ³⁾ .	Gem.	projectfasen (aangekruist per project per jaar)									
			min	max						Projecten in de initiatiefase ³⁾ die nog niet in procedure zijn	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005	
2-4	S'heim/Rijnsb./Oegstg.	A44		9	?						x	9							
5	Alkemade	A4		6	?		s				x	6							
6	Zoeterwoude	N11 Grote/Barre Polder		9	nee		s				x	9							
7	Leiden	A4		4	?		g							x	4				
9	Rijnwoude	N11 Spookverlaat		12	nee	ja	r	ja											
10	Bodegraven	A12 oost		3	nee		s				x	3							
11	Bodegraven	A12		9	nee		g				x	9							
12	Reeuwijk	A12 Oosteinde		9	nee		g				x	9							
13-14	Den Haag	A4 Prins Clausplein		9	nee/?		g/s				x	9							
15-16	Rijswijk/M.Delfland	A4		9	nee/?		s				x	9							
18,20	Zoetermeer	Landsinghage O /A12		9	?		g/s				x	7.5							
19	Zoetermeer	Landsinghage Z		3	nee		r				x	3							
21	Z'huizen-Moerkapelle	A12		9	?		s				x	9							
22	Moordrecht/W'veen	A12/A20		19	nee/?		g	ja			x				10				9
23	Westland	zoekgebied Westland		9	?		s				x	9							
25-26	Pijnacker	A13		9	?		g/s				x	9							
27	Delft	stadstrand Delft Zuid		9	nee		s	ja						x	9				
28	Maasland	A20		9	?		g				x	9							
29	Hoek van Holland	Nieuwe Waterweg N		9	?		s				x	9							
31	Rotterdam	Tweede Maasvlakte		45	?		s	ja			x	45							
32	Rotterdam	windpark Dobbelsteen		5	nee		r	ja											
33	Rotterdam	Landtong		17.5	nee		r	ja											
38	Rotterdam	Hartelkanaal		6.5	nee		r	ja			x	6.5							
39	Maassluis	Nieuwe Waterweg N		9	?		s				x	9							
40	Vlaardingen	Nieuwe Waterweg N		9	?		s				x	9							
41	Schiedam/Vlaardingen	tunnelmond		6	?		s				x	6							

Basis gegevens van de projecten in Zuid-Holland			Status en ontwikkelingsfasen														
Nr	Gemeente	Projectnaam of locatie	MW's		Kan de grondpositie belemmering zijn?	Project is concreet ¹⁾ en past ²⁾ in provinciaal resp. gemeentelijk beleid. Ja / nee / ?	Prov. ⁵⁾	Gem.	Projecten in de initiatiefase ³⁾ die nog niet in procedure zijn			Projectfasen (aangekruist per project per jaar)					
			min	max					Ja/nee/?	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005
43	Spijkensisse/Rotterdam	Hartelbrug		9	?		g			x	9						
44	Ridderkerk	A13/A15		9	?		s			x	9						
45	Binnenmaas	Bedr. terr. HW/A29		12	?		s			x	12						
46	Zwijndrecht	Kijfhoek		12	?		s			x	12						
47	Alb dam- Gorinchem	zoekgebied Merwede		42	nee/?		s			x	42						
48-49	Hellevoetsluis	Haringvlietdam		11.5	nee		g/r	ja		x	11.5						
50	Korendijk/O. Beijerland	zoekgebied HW West		15	nee/?		s			x	15						
51	Zwijndrecht	Oude Maas/Gr. Lindt		6	?		g	ja		x	6						
52	's-Gravendeel	Dordtsche Kil Noord		6	?		g			x	6						
53	Dordrecht	Dordtsche Kil III/IV		12	nee		g	ja		x	12						
54	's-Gravendeel	Dordtsche Kil Zuid		3	?		s			x	3						
56-57	Cromstrijen	Westersepolder		8.5	nee/?		r/s	ja/?		x	8.5						
58	Goedereede	N215		12	nee		g			x	12						
59	Middelharnis	Pallandpolder		14	nee		r	ja					x				14
60	Middelharnis	Martina Corneliapolder		12	nee		s			x	12						
63	Oostflakkee	Battenoord+		6	?		s			x	6						
65	Oostflakkee	Hellegatsplein		9	?		s			x	9						
Totaal				460			460	166		398	379	32	28	29,5	52.5		

Voor een toelichting op de voetnoten 1 t/m 4 zie de tabel op pagina 10.

5) Alle locaties staan in provinciale nota Wervel, waarbij r = te realiseren, g = gewenst, s = studielocatie/zoekgebied.

12. Provincie Zeeland

Inleiding

In 2005 is het beleid voortgezet zoals dat ten behoeve van de taakstelling windenergie al een aantal jaren wordt gevolgd en is door de provincie opnieuw in nauwe samenwerking met de gemeenten verder gewerkt aan de realisatie van windenergie. Zoals in voorgaande jaarverslagen gemeld vindt daartoe overleg en afstemming in het algemeen (met alle gemeenten gelijktijdig) en in bilateraal verband plaats. Het algemeen overleg is bedoeld om door informatie-uitwisseling het totale overzicht over de provincie in beeld te krijgen, het bilateraal overleg om vaak samen met initiatiefnemers concrete projecten van de grond te tillen. De coördinatie van deze processen berust bij de provincie en de uitvoering van de daadwerkelijke procedures bij de gemeenten.

Organisatorische invulling

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	Dhr J. Suurmond o.a. portefeuille Milieubeleid	Dhr M. Kramer o.a. portefeuille Natuur en Landschap
Ambtelijk	Dhr L. Engelbert afd. Ruimtelijke Ontwikkeling	

Algemene beleidsontwikkelingen

De invulling van de taakstelling windenergie vindt plaats op basis van de in 1999 vastgestelde streekplanuitwerking windenergie. In principe staat in dit streekplanbeleid de concentratiegedachte centraal, maar eveneens worden mogelijkheden geboden voor kleinschalige projecten. De daadwerkelijke plaatsing van relatief grote turbines in het buitengebied en de weerstand die daar tegen bestaat zijn voor het college van Gedeputeerde Staten aanleiding geweest om in het collegeprogramma 2003-2007 de concentratiegedachte aan te scherpen. Daarbij is onderkend dat lopende verplichtingen nagekomen moeten worden, wat betekent dat aan projecten die reeds in procedure zijn nog medewerking verleend zal worden. Deze beleidsbijstelling is medio 2004 vastgelegd in een beleidsnotitie waarmee op 9 juni 2004 door de statencommissie ecologie en water is ingestemd. Daarbij is besloten de streekplanuitwerking op dit moment niet aan te passen maar het bijgestelde beleid voor windenergie op te nemen in het nieuwe Integrale Omgevingsplan voor de provincie Zeeland. Dit plan is inmiddels in procedure gebracht waarbij het de bedoeling is dit medio 2006 vast te stellen.

Stand van zaken ontwikkeling projecten

Gerealiseerd en bouw in voorbereiding

Het totale gerealiseerde vermogen in Zeeland is 79 MW.

Van de volgende projecten is de bouw van de turbines in voorbereiding:

- Gemeente Reimerswaal: in de Anna Mariapolder is de bouw van 16 turbines van 900 KW met een gezamenlijk vermogen van 14,4 MW in voorbereiding.
- Gemeente Borsele: op het terrein van OLAZ is de bouw van 3 turbines met een gezamenlijk vermogen van 2,7 MW in voorbereiding.

Het project in de gemeente Reimerswaal heeft vertraging opgelopen door nader overleg, dat noodzakelijk bleek, tussen initiatiefnemer en de beoogd bouwer van de turbines over financiële randvoorwaarden. Van het project in de gemeente Borsele zijn inmiddels 2 turbines gebouwd. De derde turbine zal waarschijnlijk op een gewijzigde locatie worden geplaatst. Dit project is nog niet in de telling van 79 MW meegenomen.

Plannen in planologische procedure

Gemeente Tholen (49 MW)

Door de gemeenteraad is een beleidsvisie windenergie vastgesteld waarin aan het college van B&W ruimte wordt gegeven voor medewerking aan 4 projecten: Willempolder (15 MW), Anna Vosdijkpolder (15 MW), Stavenisse (9 MW) en Gemaalweg (12 MW). Netto kan er met deze projecten, na verwijdering van een zevental kleine turbines op deze locaties, 49 MW aan het totale vermogen in Zeeland worden toegevoegd.

De procedure voor het project Anna Vosdijkpolder is inmiddels het verst doorlopen. Tegen de verleende bouwvergunning is beroep ingesteld. De andere projecten bevinden zich nog in de fase van vergunningverlening met inspraak en bezwaar.

Gemeente Noord-Beveland (31 MW)

De gemeente Noord-Beveland heeft een drietal projecten in procedure. Voor het project Jacobahaven zijn de bouwvergunningen inmiddels verleend. Door toepassing van grotere turbines wordt met dit project (na verwijdering van bestaande turbines) nu 8 MW bijgedragen. Voor de projecten Zeelandbrug en Camperwind is de verlening van de bouwvergunning in voorbereiding. Om aan bezwaarmakers tegemoet te komen zijn in het plan Camperwind van de oorspronkelijke 7 turbines er 2 geschrapt. Het totale vermogen van dit project komt daarmee op 15 MW.

Gemeenten Middelburg en Borsele (10,8 MW)

Voor de gezamenlijke projecten langs de Bernhardweg zijn/worden de bouwvergunningen eind 2005 verleend. Er moet worden afgewacht of er nog bezwaarmakers in beroep zullen gaan.

Gemeente Veere (34 MW)

In de planvorming voor plaatsing van turbines op Neeltje Jans (SVK) wordt na verwijdering van de bestaande turbines uitgegaan van een bijdrage aan de taakstelling met 34 MW. Voor fase 1 (13 MW) zijn de bouwvergunningen inmiddels onherroepelijk, maar moet worden afgewacht of er beroep wordt ingesteld tegen WBR en/of NB vergunningen. Voor fase 2 (21 MW) is de vergunningverlening in voorbereiding.

Gemeente Schouwen-Duiveland (7,2 MW)

De vergunningverlening voor 4 turbines op het eiland Roggenplaat is in procedure. Na verwijdering van de bestaande turbines wordt 7,2 MW bijgedragen aan de taakstelling.

Gemeente Terneuzen (44 MW)

Tegenstanders van dit project zijn bij de Raad van State in beroep gegaan tegen de milieuvergunning. De uitspraak wordt begin 2006 verwacht. Ook tegen de verlening van de bouwvergunning wordt een beroepszaak verwacht.

Procedure in voorbereiding

Gemeente Reimerswaal

De mogelijkheden voor opschaling van het huidige plan bij de Kreekraksluizen zijn door de exploitant onderzocht. Verder heeft de gemeenteraad van Reimerswaal aangegeven dat aansluitend aan dit park ten zuiden van de A58 een lijnopstelling langs het Schelde Rijnkanaal geplaatst mag worden. De gezamenlijke planvoorbereiding voor beide initiatieven wordt inmiddels voorbereid. Daarbij is duidelijk geworden dat het park hinder zal veroorzaken voor de radar op de vliegbasis Woensdrecht. Onderzocht wordt of dit opgelost kan worden met een bijvoorbeeld een steunzender.

Gemeente Borsele en Vlissingen

Plaatsing van windturbines is door de wetgeving voor gezonde industrieterreinen op dit moment niet optimaal mogelijk. Door het ministerie van VROM wordt momenteel aan een aanpassing van de regelgeving gewerkt en een voorstel tot wetwijziging is inmiddels door de Tweede Kamer vastgesteld en ligt nu bij de Eerste Kamer. Vooruitlopend hierop zijn betrokken gemeenten, Provincie en Havenschap gestart met een onderzoek naar de mogelijkheden voor plaatsing van turbines op dit industrieterrein. Een concept visie is inmiddels opgesteld en verwacht wordt dat deze begin 2006 afgerond kan worden.

Gemeente Schouwen Duiveland

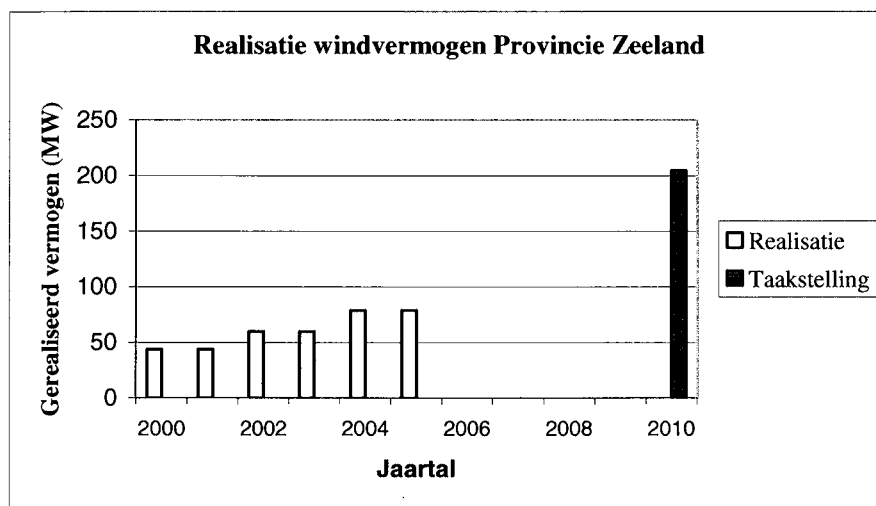
Door de gemeenteraad is aangegeven dat men in principe positief is over de plaatsing van windturbines nabij de Zeelandbrug (Gouweveerse Zeedijk). Dit project kan als markeringslocatie gezien worden in samenhang met de plannen van de gemeente Noord Beveland tot opschaling van de turbines aan de zuidzijde van de Zeelandbrug. De landschappelijke inpassing van een aantal turbines worden momenteel onderzocht en dit project zal in 2006 nader uitgewerkt worden.

Gemeente Sluis

Na een discussie in de gemeenteraad is besloten geen verdere medewerking aan de bouw van windturbines te verlenen.

Actualiteiten en vooruitblik

Zoals ook gemeld in het jaarverslag over 2004 blijkt uit de stand van zaken dat er voldoende "harde" planologische medewerking door gemeenten is toegezegd om de BLOW taakstelling in principe in te vullen. In de komende periode zal getracht moeten worden om deze projecten ook daadwerkelijk gerealiseerd te krijgen. De provincie zelf heeft in haar milieubeleidsplan haar taakstelling op 250 MW gesteld. Wanneer de besluitvorming over de projecten die nog in de pijplijn zitten positief uitpakt mag verwacht worden dat dit vermogen in Zeeland is te realiseren.

Basis gegevens van de projecten in Zeeland			Status en ontwikkelingsfasen																		
Gemeente	Projectnaam of locatie	MW's		Kan de grondpositie een belemmering zijn?	Project is concreet ¹⁾ en past ²⁾ in provinciaal resp. gemeentelijk beleid. Ja / nee / ?	Prov.	Gem.	Projectfasen (aangekruist per project per jaar)													
		Min	Max.					Ja/nee/?	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005					
Reimerswaal	Anna-Mariapolder	14,4		nee	ja	ja															
Borsele	OLAZ	2,7		nee	ja	ja															
Tholen	Willempolder	14		nee	ja	ja															
Tholen	Anna-Vosdijkpolder	15		nee	ja	ja															
Tholen	Stavenisse	8		nee	ja	ja															
Tholen	Gemaalweg	12		nee	ja	ja															
Borsele	Bernhardweg	5,4		nee	ja	ja															
Middelburg	Bernhardweg	5,4		nee	ja	ja															
Noord-Beveland	Camperwind	15		nee	ja	ja															
Noord-Beveland	Jacobahaven	8		nee	ja	ja															
Noord-Beveland	Zeelandbrug	8		nee	ja	ja															
Schouwen-Duiveland	SVK	7,2		nee	ja	nee															
Veere	SVK fase 1	13		nee	ja	ja															
Veere	SVK fase 2	21		nee	ja	nee															
Terneuzen	Koegorspolder	44		nee	ja	ja															
Reimerswaal	Kreekrak	62		nee	ja	nee															
Borsele/Vlissingen	Slogebied	70		nee	ja	nee															
Schouwen-Duiveland	Zeelandbrug	9		nee	ja	nee															
Totaal		334			334	165,8		141	141	178	113	178	113	178	113	178	113	178	113	178	113

Voor een toelichting op de voetnoten 1 t/m 4 zie de tabel op pagina 10.

13. Provincie Noord-Brabant

Inleiding

De provincie Noord-Brabant voert sinds enkele jaren windenergiebeleid op basis van de Uitvoeringsnota windenergie Noord-Brabant 2003-2006, 'Brabant voor de wind'. Deze nota geeft een eenduidig toetsings- en beoordelingskader voor zowel het bevoegde gezag als voor marktpartijen, maatschappelijke organisaties als ook voor burgers.

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het windenergiebeleid. In vijf van de zes Noord-Brabantse regio's wordt in regionaal verband samengewerkt. De fase waarin elke gemeenten zich bevindt is verschillend. In totaal zijn zevenenveertig van de achtenzestig Brabantse gemeenten actief op het gebied van windenergie. Tien gemeenten zijn actief geweest maar zijn wegens niet-politieke redenen gestopt. Bij twaalf gemeenten is geen politiek draagvlak (meer) aanwezig en van drie gemeenten is de status onbekend.

In 2005 hebben de inspanningen geleid tot de plaatsing van 7,5 MW aan windturbinevermogen. Dit betekent dat er op 31 december 2005 circa 48 MW in Noord-Brabant staat opgesteld.

Organisatorische invulling

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	Dhr. O. Hoes, portefeuille Economische ontwikkeling en internationale betrekkingen	
Ambtelijk	Dhr. E. de Zoeten	

Afstemming met gemeenten, marktpartijen en maatschappelijke organisaties

Windenergie is een van de peilers in het beleid voor het verduurzamen van de energiehuishouding. In april 2005 is door Provinciale Staten een nieuw beleidsplan vastgesteld. Een aanzienlijk deel van het beleid zal moeten worden gerealiseerd op lokaal en regionaal niveau. Daartoe financieren wij regionale energiecoördinatoren voor 50%. De gemeenten dragen de kosten van de overige 50%. In de regio's en de gemeenten biedt dat een belangrijk kader voor succesvolle uitvoering. De provinciale en landelijke organisaties steunen de regionale en lokale medewerkers met inhoudelijke en procesmatige kennis.

In samenwerking met SenterNovem is ook in 2005 een provinciale windenergieconsulent actief geweest.

Binnen de interne directies Ruimtelijke ordening en handhaving, Ecologie, Sociale en culturele ontwikkeling en Economie & mobiliteit, zijn contactpersonen aanwezig.

Algemene ontwikkelingen

We signaleren een aantal ontwikkelingen dat van invloed is op de realisatie van windenergie. Dit heeft in 2005 geleid tot de volgende verbeteringen en acties.

Beleidsontwikkelingen

Beschikbaar stellen van praktische hulpmiddelen zoals een Windkoffertje. Dit koffertje bevat bondige informatie over de implicaties van windturbines en richt zich vooral op raadsleden.

Andere ontwikkelingen

- In het najaar is een externe evaluatie uitgevoerd van de resultaten die tot op heden in het kader van BLOW zijn gerealiseerd. In Brabant is momenteel circa 48 MW gerealiseerd. Er zit momenteel 163 MW aan vermogen in de pijplijn. In een optimistische schatting gaat dit leiden tot een extra 77 MW aan windvermogen in 2010. Een meer realistisch scenario komt uit op 59 MW. De belangrijkste bottleneck wordt gevormd door de beperkingen die vanuit het Ministerie van Defensie aan het bouwen rondom de radarstations van Woensdrecht en Volkel zijn gesteld.
- Naar verwachting zal het vermogen in 2010 uitkomen tussen 107 en 125 MW. Doelstelling voor Brabant in het kader van BLOW is 115 MW.
- Op verzoek van Provinciale Staten is in het najaar van 2005 een nota opgesteld voor het intensiveren van het duurzame energiebeleid. Onderdeel van deze intensivering is windenergie. Door Gedeputeerde Staten is voorgesteld om de doelstelling in Brabant met 350 MW te verhogen. Dit vermogen zou moeten worden gerealiseerd in 2 tot 3 grootschalige windparken. Deze doelstelling heeft betrekking op de periode tot circa 2015. In het voorjaar van 2006 zal Provinciale Staten zich uitspreken over deze plannen.
- In november 2005 is door de provincie Noord-Brabant geparticipeerd in een workshop van het Rijksatelier van de Rijksbouwmeester. Onderwerp van de workshop was de wijze waarop er in het landschap met windenergie kan worden omgegaan in verhouding tot de gangbare benaderingswijze. Deze bijeenkomst heeft bij de provincie Noord-Brabant geleid tot een herbezinning op het tot nu toe gevoerde windbeleid. Dit beleid is gebaseerd op uitsluiting en inpassing. Wat wil zeggen: we willen turbines daar waar ze in het bestaande landschap passen en we geven aan waar dat niet het geval is. Het inzicht dat met de toekomstige generaties windturbines niet langer gesproken kan worden over inpassing in het landschap, heeft de urgentie van een nieuwe visie op de ruimtelijke plaatsing van windturbines en de rol daarbij van de provincie in een nieuw daglicht geplaatst.

Barrières

Geluid en luchtvaart

De geluidsproblematiek voor plaatsing van windturbines op bedrijventerreinen is nog steeds niet opgelost. Daardoor kunnen enkele grote projecten zoals Industrieterrein Moerdijk (circa 40 MW) en Weststad III in Oosterhout (20 MW) nog niet worden gerealiseerd.

De invoering van de internationale richtlijnen en afspraken (ICAO) voor de civiele en de militaire luchtvaart heeft substantiële beperkingen voor windenergie rondom de vliegvelden Woensdrecht, Seppe, Gilze-Rijen, Eindhoven, Budel, Volkel, de Peel en Nistelrode. Tevens ligt het oostelijk deel van Noord-Brabant in de invloedssfeer van luchthaven Niederrhein in Duitsland. Naar verwachting gaat het om circa 50 MW aan initiatieven die om deze reden niet geplaatst zal kunnen worden.

Daarnaast is de mogelijke radarverstoring door plaatsing van windturbines een majeur obstakel gebleken bij de realisatie van windturbineparken. In de regio West-Brabant geldt dit in ieder geval voor locaties in Woensdrecht en Roosendaal. Ook Halderberge en Etten Leur zullen hier mogelijkermijze mee geconfronteerd worden.

In Oost-Brabant hebben de initiatieven in Veghel, Sint Oedenrode, Gemert Bakel en Deurne te maken met deze problematiek. Ontwikkelingen rond deze problematiek worden momenteel door SenterNovem, de ministeries van VROM, V&W en Defensie en TNO besproken en onderzoek naar mogelijke oplossingen wordt voorbereid. De provincie Noord-Brabant volgt deze ontwikkelingen met grote aandacht.

Voorts blijkt de markt gevoelig voor de ontwikkelingen rond de MEP-subsidie. De aanstaande aanpassing van de tarieven in juli 2006 geven merkbaar nervositeit bij grondeigenaren en projectontwikkelaars. De wijze waarop er in 2005 door het Ministerie van Economische Zaken aan de MEP-regeling is gesleuteld (met name voor wind op zee en grootschalige biomassa) hebben het vertrouwen van de marktpartijen geen goed gedaan. Wij constateren een toenemende wens om projecten snel te realiseren waarbij wij als overheid worden gevraagd zo flexibel mogelijk om te gaan met proceduretermijnen. Verder zien wij dat grondeigenaren in toenemende mate proberen de exploitatierisico's volledig bij de ontwikkelaar/exploitant neer te leggen. In één geval hebben initiatiefnemers het bijtje erbij neergegooid in verband met de stevige onzekerheden en steeds opduikende nieuwe knelpunten. Ook minder feitelijke problemen zoals de WOZ-waardediscussie hebben toch flinke impact op het klimaat rond windturbines in Brabant.

Stand van zaken ontwikkeling projecten

In 2005 is verder gekoerst op de al ingeslagen weg. Hieronder volgt per regio een korte toelichting.

Regio West-Brabant

In totaal zijn vijf gemeentelijke beleidsnota's met zoekgebieden met een maximaal vermogen van 94 MW vastgesteld. Voor een project van 10 MW is de bestemmingsplanprocedure gestart. Thans staat in West-Brabant 33 MW aan windenergievermogen opgesteld

Milieu & Afval Regio Breda (MARB)

Locaties in de gemeente Breda, Oosterhout en Drimmelen (totaal circa 41 MW) zijn concreet uitgewerkt en gekoppeld aan marktpartijen. In Drimmelen en Oosterhout zijn de ruimtelijke procedures gestart. Beide gemeenten hebben dit moment aangegrepen om een voorlichtingsavond te organiseren.

In het Land van Heusden en Altena is dit jaar de stichting Klimaatlandschap opgericht. Deze stichting gaat de realisatie van windparken in dit gebied begeleiden.

De planologische procedures voor het plaatsen van nog eens twee turbines in Breda loopt nog. Thans staat in MARB 7,35 MW aan windenergievermogen opgesteld.

Regio Midden-Brabant

In de regio Midden-Brabant zijn vijf locaties via een aspectenstudie nader onderzocht. In Waalwijk zijn dit jaar vijf windturbines (7,5 MW) geplaatst. Deze zijn onderdeel van een ecopark. Naast windturbines bestaat dit park uit een grote zonnepaneelcentrale en een stortgasinstallatie.

Drie potentiële locaties worden door de regio als samenhangend initiatief opgepakt. Het samenwerkingsverband heeft een notitie opgesteld waar de afzonderlijke gemeenten zich over uitspreken.

Voor de gemeente- en regiogrens overschrijdende locatie in Oisterwijk en Oirschot zullen naar alle waarschijnlijkheid in 2006 de ruimtelijke procedures worden gestart.

Er zijn nog geen windturbines geplaatst in deze regio.

Regio Den Bosch

In de regio 's-Hertogenbosch heeft een aantal gemeenten op individuele basis een windscan uit laten voeren. Daaruit blijkt dat er beperkt mogelijkheden voor windenergie aanwezig zijn. De gemeente Den Bosch heeft één concrete locatie (2 MW) in procedure. Twee andere locaties worden onderzocht. Er zijn nog geen windturbines in deze regio geplaatst.

Samenwerkingsverband Regio Eindhoven (SRE)

In 2005 zijn de eerste activiteiten gestart om het regionale plan van aanpak windenergie uit te voeren. Allereerst zijn er vier voorkeurs (of A-)locaties geselecteerd. In drie gevallen is een informatieavond met gemeenteraad de eerste vervolgstap. In Deurne heeft die inmiddels plaatsgehad. In de gemeente Oirschot (grensoverschrijdend met de gemeente Oisterwijk) wordt een concreet initiatief langs de A58 (15 MW) uitgewerkt. Er zijn nog geen windturbines in deze regio geplaatst.

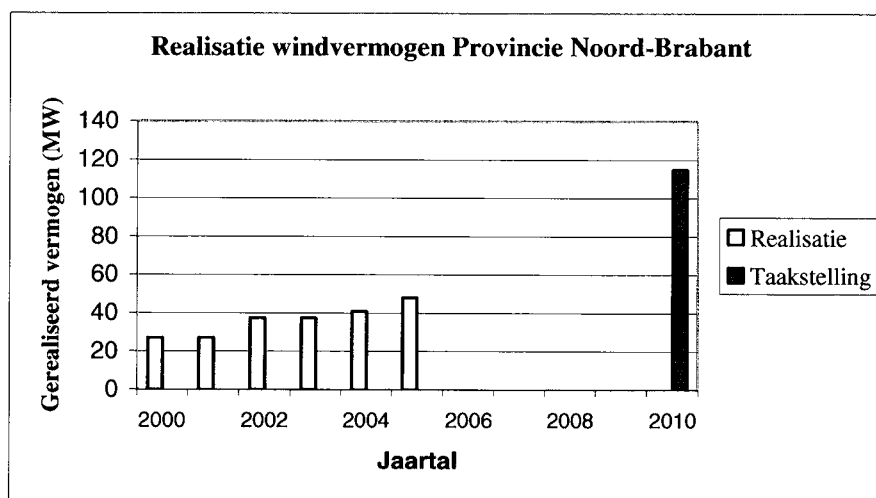
Regio Noordoost-Brabant

In de regio Noordoost Brabant is verder gewerkt aan de uitvoering van het lokale windenergiebeleid. Het merendeel van de huidige initiatieven kampt met problemen als gevolg van de radarverstoring of bouwhoogten rond vliegvelden. In Bernheze zijn de windinitiatieven mede om deze reden afgeketst. Er zijn nog geen windturbines in deze regio geplaatst.

In totaal zijn er in Noord-Brabant plannen voor meer dan 163 MW. In tabel 1-1 zijn alleen de meest concrete plannen opgenomen.

Actualiteiten en vooruitblik

De koers zal in 2005 worden gecontinueerd. Met name de beeldvorming rond windturbines als ook de aandacht voor een nieuwe blik op de ruimtelijke aspecten van windturbines zullen daarbij bijzondere aandacht krijgen.

Basis gegevens van de projecten in Noord-Brabant		Status en ontwikkelingsfasen												
		Projectfasen (aangekruist per project per jaar)		Project is in de Initiatiefase ³⁾ die nog niet in procedure zijn		Project is con- creet ¹⁾ en past in provinciaal resp. gemeente- lijk beleid ²⁾ Ja / nee / ?		Project is in de Initiatiefase ³⁾ die nog niet in procedure zijn		Project is in de Initiatiefase ³⁾ die nog niet in procedure zijn				
Gemeente	Projectnaam of locatie	MW's		Kan de grondposi- tie een belemme- ring zijn?	Prov.	Gem.	31-12- 2004	31-12- 2005	31-12- 2004	31-12- 2005	31-12- 2004	31-12- 2005	31-12- 2004	31-12- 2005
		Min	Max.											
Halderberge	St. Antoinedijk		10	nee	ja	ja			x					
Woensdrecht	Kabeljauwbeek		15	nee	ja	ja								
Tilburg	Locatie A58 West, ter hoogte van waterwinge- bied		15	nee	nee	ja	x	x						
Moerdijk	Industrieterrein Moerdijk (fase 1)		12	nee	ja	ja			x					
Drimmelen	Eerste Weg		15	nee	ja	ja	x	x						
Oosterhout	Weststad (meest noordelijk), op industrieterrein		20	ja	ja	ja	x	x						
Moerdijk	Industrieterrein Moerdijk (fase 2 en 3)		30	nee	ja	ja	x	x						
Breda	Hazeldonk		6	ja	ja	?								
Oisterwijk / Oirschot	Locatie A58-Oost op grens met gemeente Oir- schot-Oisterwijk		15	ja	ja	?	x	x						
Tilburg, Hilvaren- beek, Oisterwijk	Locatie A58, ter hoogte van de Baars		18	ja	ja	?	x	x						
Sint Oedenrode	Veerse heide		10	nee	ja	ja	x	x						
Veghel	A50 / de Dubbelen		18	nee	ja	ja	x	?						
Moerdijk	Sabinapolder		9	nee	ja	ja	x	x						
Breda	Kroeten (langs A16)		1,7	nee	ja	ja			x					
Den Bosch	Treurenburg		2	nee	ja	ja	x	x						
Reusel – De Mierden	Laarakkerdijk		32,5	nee	?	?								
Deurne	Kanveldweg		65	ja	?	?								
Geldrop-Mierlo	Gulbergen		5	nee	?	?								
Totaal			299,2		181,7	159,7	152	134	23,7	23,7				

Voor een toelichting op de voetnoten 1 t/m 4 zie de tabel op pagina 10.

14. Provincie Limburg

Inleiding

De taakstelling van Limburg is 30 MW. Realisatie van de taakstelling verloopt in beginsel via het opgestelde Plan van Aanpak BLOW. Terwijl dit PvA insteekt op een regionale benadering is dit jaar de nadruk verschoven naar een projectmatige aanpak. Daarbij is nadrukkelijk gekozen voor die projecten die kansrijk worden geacht. Dit zijn projecten waar de gemeenten tot op dat moment niet afwijzend tegenover windenergie stonden, en waar de planvorming van initiatiefnemers redelijk ontwikkeld is.

Organisatorische invulling

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	Dhr. B. Kersten, gedeputeerde van milieu, water en energie	
Ambtelijk	Dhr. A. Brokking, beleidsmedewerker klimaatbeleid	

Afstemming met gemeenten, marktpartijen en maatschappelijke organisaties

De afstemming met de gemeenten verloopt langs twee lijnen; de regionale en de projectmatige lijn. Dit jaar is daarbij meer nadruk gelegd op de projectmatige lijn. Contacten met gemeenten, initiatiefnemers als ook andere betrokken partijen verlopen vooral projectmatig.

Algemene ontwikkelingen

Aan het einde van het jaar 2004 zijn door de Statencommissie VWM kritische kanttekeningen geplaatst over de voortgang van de plaatsing van windturbines in Limburg. De verantwoordelijk gedeputeerde, toen slechts kort in functie, heeft destijds aangegeven zich een jaar (2005) te gunnen om meer vat op het dossier te bereiken. Dit heeft geleid tot de eerder vermelde projectmatige aanpak.

Stand van zaken projecten

Er zijn in de overzichtstabel alleen projecten opgenomen waarvoor serieuze marktbelangstelling bestaat. Er is dit jaar gekozen om de aandacht vooral te richten op kansrijke geachte projecten. Deze staan hieronder beschreven. Begin 2005 werden de projecten in Venray, rond TradePort (Venlo), Roggel en Neer en Kerkrade als kansrijk aangemerkt vanwege de overwegend positieve houding van de gemeenten ten aanzien van windenergie.

Venray

In Venray zijn drie kansrijke projecten gelegen. Er is evenwel weerstand ontstaan in een tweetal kernen waardoor het bestuurlijk draagvlak binnen de gemeente is bekoeld. Dit heeft tot gevolg gehad dat de voorziene versnelling hier niet is bereikt.

De gemeente Horst werkt een alternatieve locatie uit voor een eerder door de gemeente afgewezen locatie De Grutto. De Grutto is daarom uit de overzichtstabel verdwenen, locatie Witveld is toegevoegd.

Venlo

In de omgeving Venlo zijn een groot aantal projecten rond TradePort gelegen. De vier initiatiefnemers (op drie locaties) hebben zich hier verenigd. Daarom zijn deze projecten nu samengenomen en de afzonderlijke locaties uit de overzichtstabel gehaald. Er is een Taskforce in het leven geroepen om conflicterende belangen van windenergie en een geplande vliegstrip

voor Micro Light vliegtuigen op te lossen. Dit heeft geleid tot een opstellingsvariant die begin 2006 aan de gemeenteraden zullen worden voorgelegd.

Helden, Roggel en Neer

In de gemeenten Helden en Roggel en Neer worden aan weerszijden van het afwateringskanaal, tevens gemeentegrens, twee plannen ontwikkeld. Beide plannen hebben een inspraakronde doorlopen. B&W van de gemeente Helden heeft afwijzend gereageerd op een in dit jaar ingediend vrijstellingsverzoek van de initiatiefnemers in haar gemeente. De verantwoordelijke raadscommissie heeft in een consultatieronde op 20 december positief op het besluit van B&W geadviseerd hetgeen betekent dat dit project geen doorgang vindt.

De gemeenteraad van Roggel en Neer heeft B&W gedelegeerd om de vrijstellingsprocedure voor art. 19 in gang te zetten. De procedure zal feitelijk begin volgend jaar worden gestart. De procedures in Brunssum zijn stopgezet vanwege problemen rond straalverbindingen van de NAVO-basis aldaar. De radar in Schinveld zal een ander obstakel kunnen vormen om tot realisatie te komen.

Kerkrade

In Kerkrade zijn alle procedures afgerond voor de bouw van twee turbines. De bouw zal midden zomer 2006 plaatsvinden.

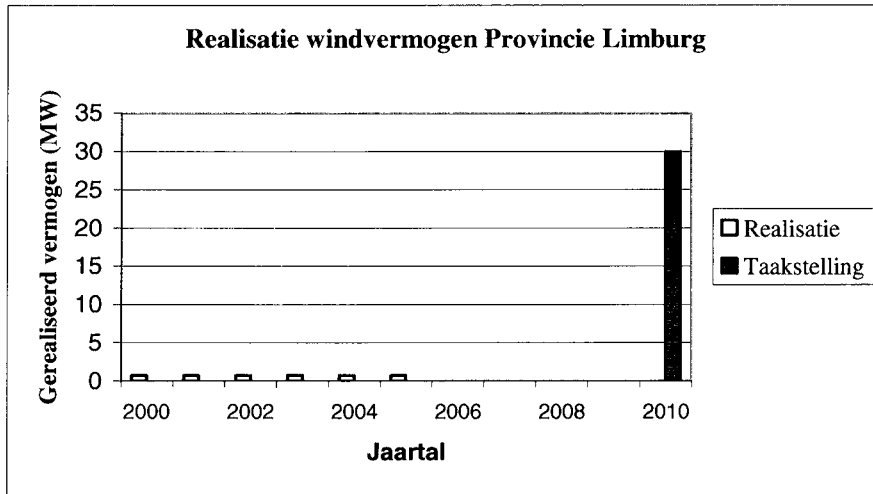
Sittard

De gemeente Sittard werkt op eigen initiatief aan de uitwerking van windlocaties. Zij heeft daartoe een convenant met Essent afgesloten. Het college van B&W is door de raad gedelegeerd de planvorming verder uit te werken. De gemeente heeft aangegeven dat in het jaar 2006 met kracht zal worden gewerkt aan de verdere uitwerking.

Actualiteiten en vooruitblik

Het eerste ijkpunt van het BLOW, verankering in het ruimtelijke spoor, is door Limburg niet gerealiseerd. De ingezette versnelling van kansrijk geachte projecten heeft niet geleid tot een tijdige start van de ruimtelijke procedures. Dit is teleurstellend aangezien er op meerdere niveaus aanzienlijke inspanningen zijn gepleegd. Dit neemt niet weg dat de verwachting bestaat dat bij voorzetting van de huidige inspanningen het tweede ijkpunt, realisatie van het opgestelde vermogen in 2010 wel gerealiseerd zal worden. Dit is gebaseerd op de grote marktbelangstelling en de vergaande planvoorbereiding van een aantal grotere initiatieven. De omvang van alle initiatieven is ruim drie maal groter dan de taakstelling. Bekend is verder dat ook op andere locaties dan die zijn opgenomen in de tabel (markt)belangstelling bestaat. Een aantal projecten zal in 2006 in procedure worden genomen. De start van de procedures wordt als maat voor de inspanningen van de provincie beschouwd.

Er bestaat nog onzekerheid of de marktbelangstelling blijft bestaan door de afnemende en de immer weinig consistente rijksondersteuning. De gemeenteraadsverkiezingen zijn een andere onzekere factor. Deze laatste factor speelt mee in de planning voor de afronding van de plaatsingsvisies. Deze zullen niet meer aan de huidige colleges worden voorgelegd.

Basis gegevens van de projecten in Limburg			Status en ontwikkelingsfasen													
Gemeente	Projectnaam of locatie	MW's		Kan de grondpositie een belemmering zijn?	Project is concreet ¹⁾ en past in provinciaal resp. gemeentelijk beleid ²⁾		Projecten in de Initiatieffase ³⁾ die nog niet in procedure zijn				Projectfasen (aangekruist per project per jaar)					
		Min	Max.		Prov.	Gem.	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2005		
Venray	Vredepeel, Vredepeel	10,5	14	Nee	Ja		x		x							
Venray	De Kempkensberg, Ysselsteyn Noord	6	8	Nee	Ja		x		x							
Venray	De Kuluut, Ysselsteyn Oost	9	12	Nee	Ja		x		x							
Horst aan de Maas	Witveldweg	8	15	?	Ja				x							
Venlo,Sevenum, Maasbree, Horst	Trade Port	21	51	Nee	Ja		x		x							
Helden	Echgelseide	10	15	Nee	Ja	Nee			x							
Roggel en Neer	Windpark Neer	10	15	Nee	Ja	Ja	x		x							
Sittard-Geleen	Fortuna	3	3	Nee	Ja	Ja	x		x							
Sittard-Geleen	Holtum-Noord	6	8	Nee		Ja			x							
Brunssum	Kranenpool, IT Hendrik	8	8	Nee	Ja	Ja			x			x				
Kerkrade	De Locht, Locht-Zuid	4	4	Nee	Ja	Ja						x				x
		95,5	163		95,5-163	31-38	59,5-103		91,5-159		12					4
Afgevoerd																
Horst aan de Maas	De Grutto	4,5	6	Nee	Ja	Nee	x		x							
Sevenum	Steegerheide, Peelbergen Zuid	6	8	Nee	Ja	Nee	x		x							
Maasbree, Venlo en Sevenum	Trade Port, Trade Port Noord, A67	15	20	Nee	Ja		x		x							
Sevenum	Kersten, TPN-spoorlijn	4,5	6	Nee	Ja		x		x							
Echt	Koningsbosch	9,5	12	Nee	Ja	Nee	x		x							x

Voor een toelichting op de voetnoten 1 t/m 4 zie de tabel op pagina 10.

15. Verslag Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Organisatorisch

In 2005 was mevrouw Hafkamp, wethouder van de gemeente Leeuwarden, de vertegenwoordiger van de VNG in de Landelijke Stuurgroep Ontwikkeling Windenergie (LSOW). De heer R. van Vliet is de VNG-vertegenwoordiger in de ambtelijke kerngroep BLOW en ondersteunde mevrouw Hafkamp in haar werkzaamheden voor de VNG.

Activiteiten

In het kader van het BLOW-convenant heeft de VNG een inspanningsverplichting om 'windenergie' bij de achterban bekend te maken. Dit gebeurt via nieuwsbrieven en VNG-net. De VNG neemt een belangrijke positie in bij de communicatie naar gemeenten.

De VNG heeft ook in 2005 getracht gemeenten met een positieve grondhouding ten opzichte van windenergie te ondersteunen door argumenten aan te leveren om bezwaren tegen plaatsing van windturbines te kunnen ontkrachten.

Afgelopen jaar heeft de VNG een digitale versie van de publicatie 'Alles in de Wind' van ECN op VNG-net geplaatst en daaraan een nieuwsbrief gewijd.

In december 2005 is een tweede nieuwsbrief naar alle gemeenten gestuurd over de rapporten van SenterNovem over WOZ/OZB derving en planschade in relatie tot het plaatsen van turbines. Ook deze rapporten zijn op internet geplaatst. (zie [www.vng.nl](#) en kies bij zoeken voor windturbines en planschade)

Windenergie blijft op dit moment een van de meest kosteneffectieve vorm van duurzame energie. Het verminderen van de toename van het broeikaseffect is het primaire doel dat voor ogen gehouden moet worden. Gemeenten hebben een belangrijke rol bij de bestrijding van het broeikaseffect.